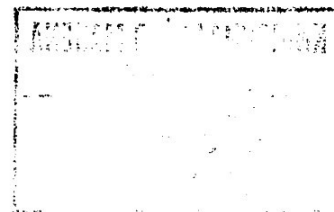

CHRISTOPH
HEIN

Odeon

cizí přítel
Hornův
konec

Na začátku byla krajina.

Pozadí cypřišová zeleň, úzký pruh křišťálově zářícího prázdného prostoru. Pak můstek vedoucí přes propast, dole v hlubině potok. Při přibližování — ne ve spěchu, ale krokem, téměř jakoby pohyb kamerou — vychází najevo, že je prasklý, zborcenina. Dva trámy nad prostorem beze dna. Já či ta osoba, kterou snad jsem já sama, zaváhá. Já — přijměme tento výklad — se ohlžím. Můj průvodce, jeho tvář zůstává snově mlhavá, muž, určitě nějaký známý, přítel, zdvíhá ruce. Musíme dál. Obrátit se není možné. Musíme na druhou stranu propasti. V hloubce úlomky skal, kručinkové křoví a, jen ji tušíme, voda. Vstupujeme na můstek. Mrazí mě. První tři čtyři kroky nás ještě provází zábradlí, pevně ho svírám. Pak končí, roztráštěné, úlomky trčí do vzduchu, náhlé torzo. Můj průvodce stoupá nohou na trám a podává mi ruku. Obrácený kolmo k směru trámu sune se dopředu, jednou nohou pár centimetrů vpřed, druhou přisouvá za ní. Zouvám si boty, chápu se ho za ruku, levá noha ohmatává půdu, trám. Ruku má zmáčenou potem. Ať mě pustí, myslím si. Každý sám. Ale on se do mé ruky zaťal, nepouští ji. Hledím upřeně k pruhu lesa na druhé straně, nepohnutě, abych se vyhnula pohledu dolů. Pohledu do hlubiny. Vím, že podívám-li se dolů, spadnu. Jsme na začátku a trám jako by neměl konce. Pomalu se suneme dál. V pozadí nečekaný pohyb, jakási změna v té cypřišové zeleni. V třípytíovém vzduchu ještě nerozeznatelná, pak před tou lesknoucí se prázdnotou úžasně zřetelná. Z lesa se blíží pět běžců, běží za sebou. Na sobě krátké bílé kalhoty a na sportovních košilích znak v podobě jakési runy. Chci na to upozornit svého průvodce. Mluvím, křičím, ale nic neslyším. Neslyším svá slova. Běžci se blíží k můstku. K našemu můstku. Běží rovnoměrně, elegantními pravidelnými pohyby jako stroje. Jsou to mladí, svalnatí muži s jasnými, rozzářenými tvářemi, supí, ale přesto na nich není vidět námaha. S úžasem zjišťuji, jak jsou si podobní, mohli by to být sourozenci. Paterčata přibíhající k puklé lávce. Ať se zastaví, křičím jim vstříc. Ale je ticho. Má ústa se pohybují bez zvuku. Děsí mě,

že dokážu rozeznat tváře běžců. Nemají rozplizlý, oblačný obličej jako můj průvodce. Jsem s to zřetelně rozlišit každý rys; pevné, výrazné, mužské tváře. Už jsou u můstku. Běží stále stejným tempem. Řítí se po druhém trámu proti nám, kolem nás, na druhý břeh. Hledím na jejich rovnoměrné pohyby, otevřená funicí ústa, avšak pořád je ticho. Němý výstup. Můj průvodce mě pevně svírá. Nehty jeho prstů se zavrtávají do mé paže. Stojíme jak zkamenělí. Trám, po němž běžci přeběhli přes propast, se ještě otrásá, pak se zklidňuje. Můžeme jít dál. Nebo raději zpět. Pro nás však není návratu, musíme na druhou stranu. A je to teď ještě bezvýchodnější. Pak obrazy mizí. Mlha či šed' nebo nic. A vtom se ozve zvuk. Pravidelný dupot běžců jako rovnoměrně tlukoucí mechanismus hodin. Rozhoupaný trám, tiché pištění amplitudy. Konečně vysoký tón doznívá. Žádný obraz. Asynchronně.

Později, mnohem později, pokus o rekonstrukci. Jak to probíhalo. S nadějí na přiblížení. Uchopit to, pochopit. Povaha zůstává nejistá. Prostě sen. Či vzdálená vzpomínka. Obraz, nedopátrám se ho, ostatně je nesrozumitelný. Přesto je tu a uklidňuje v onom čemsi bezejmenném, jímž jsem i já. Nakonec se vytrácí i samo přání. Mizí. Nads skutečná realita, otisky mých všedních dnů ji překrývají, pestré, hluché, zapomenutelné. Zůstává ve mně jen ta hrůza, přestálá bezmocnost, nesmazatelná, k nepochopení.

Ještě ráno v den pohřbu jsem váhala, mám-li tam jít. A protože jsem nevěděla, jak se během dopoledne rozhodnu, vzala jsem si ze skříně převlečnick. Byl tmavomodrý, dal se považovat za černý, se šálkou z králičiny. Určitě to nebylo oblečení vhodné pro letní den, jenže jsem nechtěla chodit celou dobu v tmavém kostýmu. A abych se na hřbitově, pokud se rozhodnu jít, objevila ve světlých šatech, to mi připadalo stejně nevhodné. Plášť byl kompromis. Jestli tam opravdu půjdu. Než jsem zamkla dveře od bytu, přehodila jsem si ho přes ruku.

U výtahu jsem musela čekat. Důstojník z bytu paní Rupprechtové stál mezi obojími dveřmi od výtahu. Neustále mačkal oba knoflíky. I on měl přes ruku kabát, jakousi vojenskou pelerínu do deště. Možná, že není od armády, ale od policie. Nedokážu uniformy rozeznat. Zpod peleríny vyčnívala taška, diplomatický kufrík. Pokývl mi, když jsem přišla, a zase se mlčky věnoval knoflíkům od výtahu. Špičkou holínek nervózně podupával do taktu.

Kdesi v hloubi šachty jsem zaslechla šum, chvění výtahových lan, příslib žádoucí změny; naděje vzbouzí v člověku trpělivost. Pak se za malým skleněným okénkem objevilo světlo. Důstojník odsunul dveře a nastoupil do obsazené klece. Se svým nadouvavým pláštěm jsem se za ním vtlačila i já. Nehybné obličej dostaly odmítavější výraz. Mlčenlivé sjíždění do hlubiny. Dvakrát výtah zastavil, ale nikdo nevystoupil ani nenastoupil. Mlčky jsem zírala do tváří, z nejtěsnější blízkosti, i mě si měřili zrovna tak mlčky a zpřímá. Vzájemné poznávání všemi smysly, aniž si to kdo přál, a obzvláštní trápení pro čich.

Dole jsem pohledem zavadila o schránky na dopisy. Byly v nich vidět jen noviny, pošta chodí později. Na černé tabuli ještě viselo smuteční oznámení. Předtištěný list, na kterém modrou propisovací tužkou bylo vypsáno jméno, hřbitov a hodina. Někdo ten papír připevnil připínáčkem. Asi domovník. Zřejmě dostal smuteční oznámení poštou.

O každém jednou dostane takové oznámení, o každém, kdo tady umře. A to, spolu s opravou vodovodního kohoutku a se zabouchlými dveřmi, které otvírá šroubovákem a mohutně přitome trhne ramenem, to bude jeho jediný osobní kontakt s nájemníky.

Nemyslím, že tohle smuteční oznámení pro někoho něco znamená. V našem domě umírá příliš mnoho lidí. Bydlí tu prostě až moc starých lidí. Každý měsíc visí ty černé orámované papíry v domovním průjezdu, tak tři čtyři dny, dokud je někdo nestrhne. Nemyslím, že tu Henry někoho znal kromě mě. Určitě by mi to byl řekl.

Plášť jsem položila dozadu do vozu a jela na kliniku. Pod mými dveřmi ležel dopis. Od šéfa. Žádal, abych s ním odpoledne zašla za starostou. Chtěl s ním mluvit, protože bytová komise škrtla klinice dva pokoje. Náš bytový kontingent doposud nikdy neomezili. Potřebujeme ty pokoje pro nové ošetřovatelky, které si vozíme z venkova. Začnou u nás jen tehdy, když jim dokážeme v Berlíně opatřit pokoj. Proč tam s ním mám jít, jsem nevěděla. Možná měl za to, že jsem v odborech pořád ještě důvěrník pro sociální záležitosti. Loni jsem tu funkci složila. Možná, že se chce jen trochu vybavovat. Je tím známý, že rád vystupuje s doprovodem. Ať prý mu hned zavolám.

Ve čtvrt na devět se dostavila Karla, sestra. Vpadla jako vždy do mého pokoje a řekla, že se trošinku opozdila, vždyť to znám, děti. Karla se trošinku opožďuje každý den a vždycky s poukazem na děti. Patrně se o dětech zmiňuje v domnění, že tím ve mně probudí špatné svědomí. Je ten typ ženy, co neústupně trvá na úloze matky. To štěstí, a přitom má v očích vroucí kravský pohled, to štěstí si nedáme vzít, člověk prostě ví, k čemu tady je. Pro děti, my, co žijeme pro děti, pro děti, pro děti. Lidstvo zjevně propadlo bludnému kruhu. Sled generací jako výsledek nesprávných premis. Dábel jako mistr sylogistiky. Z toho jednou může být pěkné probuzení. Zatím ale máme nějaký smysl života. Karla v každém případě. Přesně také ví, proč bylo rozvedeno moje manželství. Je přesvědčena, že mě

můj muž opustil, protože jsem mu nepřiváděla na svět buclaté dětičky nebo že nemám pořádné poprsí nebo že se nemaluji.

Když Karla otevřela šatník a uviděla můj plášť, zeptala se, jestli jdu na pohřeb. Měla jsem teď zlost, že jsem plášť nenechala ve voze. Její otázka rozhodla, že odpoledne na ten hřbitov půjdu. Všechno uvažování ten neomaleneček zhatil. Pocítila jsem, jak mě uvnitř svírá zlost. A hned nato ty obvyklé poznámky, příbuzný, ach, přítel, no to je zlé, a byl ještě mladý, ach, to je hrozně zlé, jak vás chápu, jste taky dočista bledá. Prohlížela jsem si spisy. Karla se přitom převlékala. Protože v předsíni stojí kartotéka a skříň, postavili šatník do mé místnosti. Tak se tu musela převlékat, umývat a česat i sestra. Karla pečuje o své tělo velmi důkladně. Dokáže přede mnou celé hodiny dělat všelijaké cviky jen v podprsence, zabývat se svými nehty či se natírat všelijakými krémy. Jednou mi řekla, že je potivá, výraz, při kterém se mi zvedá žaludek. Zatímco se Karla převlékala, zavolala jsem starému. Řekla jsem mu, že odpoledne musím na pohřeb. Neřekl na to nic. Ulevilo se mi, že se nepokoušel mi kondolovat. Ještě jsem mu řekla, že mou funkci v odborech zastává teď ta nová kolegyně z očního oddělení. Byla u nás úplně nová, a tak proti svému zvolení do funkce nenašla žádnou přesvědčivou výmluvu. Řekla jsem šéfovi, že ona je mladší a hezčí. Hrál rozhořčeného a cosi povídal o mém šarmu, kterému prý navždycky propadl. Pak položil sluchátko. Karla šla do předsíni. Nato jsem slyšela, jak otvírá dveře a vyvolává pacienty.

Krátce před polednem ke mně přišel pan Doyé. Je mu dvaasedmdesát a je hugenot. Ženatý je s chromou ženou, což mu nebrání, aby si to s ní pravidelně nerozdával, jak říká. Mluví rád o svém sexuálním životě. To je nejspíš ten důvod, proč se tu každý týden objeví. Nemocný není. Posedí u mě pět minut, klábosí, jaký byl a pořád ještě je chlápík. Potom ho vyhodím a on si sedne ke Karle nebo do čekárny, aby povídal dál. Minulý týden mi přinesl rtěnku. Nutil mě, abych ji hned vyzkoušela. Když jsem ji vysunula,

byl to malý, tmavočervený pyj z umělé hmoty. Připadalo mu to náramně vtípné. Řekl, my dva že se přece vyznáme, nám že se nemusí nic povídat. Je to ušmudlaný, odporný a velice milý dědek. Leckdy ho snáším docela dobře a poslouchám ho. Občas mi je z něho nanic a rychle ho vyhodím.

Dnes vykládal jen o pohřbu, na který jdu. Mluvil s Karlou a ta hlupačka mu to pověděla. A tak chtěl ze mě vymámit, do jaké míry jsme s Henrym byli přátelé a jestli jsem si to s ním „rozdávala“. Nakonec se zase posadil ke Karle. Karla si často stěžuje, že ji osahává, ale nejsem si jista, jestli něco proti tomu má. Mám za to, že patří k ženám, ke kterým si muž může dovolit všechno, prostě proto, že je muž. V žádném případě starého Doyé nenapomenu, jak si to Karla přeje. Proč se kvůli ní mám dotknout ubožáka staríka, který u nás jen chce zabít čas, než začne program v televizi.

U oběda jsem viděla, že šéf tu novou kolegyni už dotáhl ke svému stolu. Zdálky na mě mrkal a ukazoval na ni. Posadila jsem se na svoje místo a lžící nabírala zeleninovou polévku. Kolegové o pohřbu věděli a ze zdvořilosti položili pár otázek. Vlastně to ale nikoho nezajímalo a záhy jsme zas mluvili o běžných věcech. Jednomu kolegovi z rentgenologie ukradli před třemi týdny vůz. Měl ho teprv dva nebo tři měsíce a koupil ho za dvojnásobek odhadní ceny. Policie prohlásila, že je beznadějně, že by se vůz našel, a odkázala ho na pojišťovnu. A pojišťovna mu chce nahradit jen část odhadní ceny. Celé ty tři týdny nemluví o ničem jiném a většina kolegů je rovněž schopna se nad tím rozčilovat. Myslím, že kdyby se mu podařilo dopadnout zloděje, tak by ho zabil. Hippokratova přísaha má prostě svoje meze. Jako všechno.

Po jídle jsem si šla vypít kávu s Anne. Anne je o tři roky starší než já. Byla zubní lékařkou a musela se svého povolání před řadou let vzdát. Její zápěstí jsou náchylná k zánětům. Vystudovala znovu a teď dělá anestézií. Má čtyři děti a muže, který ji vždycky jednou za čtrnáct dní znásilní. An-

ne říká, že jinak spolu pravidelně a normálně spí, ale občas že ji znásilní. On to prý potřebuje. Rozvést se dát nechce, kvůli dětem a ze strachu, že by zůstala sama. A tak si to prostě dává líbit. Když se napije alkoholu, brečí a nadává na muže. Ale zůstává s ním. Chovám se k ní s odstupem. Je namáhavé mít za přítelkyni ženu, která se smířila se svým pokořováním. Její muž, také lékař, je o čtrnáct let starší než ona. Ona teď čeká, že se to u něho konečně „zklidní“. Senilita jako naděje. Existují ještě nesmyslnější očekávání.

V kavárně se Anne chová naprosto jako dáma. Paní doktorka si přišla vypít kávu. Obvyklý flirt s majitelem. Kdyby jí položil ruku na rameno, nejspíš by dostala zimnici. Předvedla mi nový kostým, černý s fialovou šálou. Včera jí ho koupil muž. Vyprávěla, že byl strašně drahý, ale manžel ho zaplatil bez odmlouvání. Dárek za znásilnění. Chudák Anne. Možná, že bych si měla ten kostým vypůjčit. Hodil by se na pohřeb líp než ten silný plášť. Jenže, co mi je do těch jejích znásilnění. Zasloužila si to, bůhví, ať si to snáší.

Vyprávěla, jak minulý týden byla v kostele, kde jeden básník předčítal ze svého díla. Jak řekla, kladli mu tam ošemetné otázky a básník všechno diplomaticky a vtípně obešel. Snažila jsem se nedívat se tak upřeně na její talíř s dorty. Jedla už třetí kousek. Kdybych o tom jen hlesla, okamžitě by měla oči plné slz. Znímám to a vyhýbám se tomu. Není jí pomoci. Jen ať se hezky láduje, její figura to snese.

Objednaly jsme si ještě jeden koňak. Pak jsem se rozloučila. Na klinice jsem si došla pro plášť. Karla telefonovala s nějakým pacientem a rozčileně mi dávala znamení, ať počkám. Naznačila jsem, že mám naspěch, a vytratila jsem se.

Kolem poledne jsou ulice prázdné. Mohla jsem jet rychle. Cestou jsem zastavila u jednoho květinářství a koupila devět bílých karafiátů. Čím víc jsem se blížila ke hřbitovu, tím jsem byla stísněnější. Napadlo mi, že jsem si celý den na Henryho nevzpomněla. Přesto jsem i teď byla schopna si jen uvědomovat, že jsem na něj měla vzpomínat. Ještě

jsem se mohla vrátit, popadnout aparát a někam jet fotografovat. Měla jsem volné odpoledne a Henry určitě neočekával, že mu poskytnu „poslední doprovod“. Pohřby a návštěvy u nemocných známých byly pro něho cosi jako cizí manželské rozepře, které je člověk donucen si vypošlechnout. Jsou nepříjemné a odsuzují k pasivitě. Promarněný čas. Atavistické kultury mrtvých. Nepřiznaná hra s ještě neopuštěnou myšlenkou na věčnost. Anebo jízlivé triumfování: kdo koho ponese ke hrobu. Koneckonců existují pohřební ústavy a ty to profesionálně zařídí, jak to jde nejlíp. Nač ještě být osobně přítomen. Sounáležitost s mrtvolou? Odkud pramení ten zájem být u toho, když se zahrabává a spaluje. To přinucení. Ten, koho jsme měli rádi, to není. Doufala jsem, že Henryho pohřbí v Drážďanech. Drážďany jsou daleko, rozhodnutí nejít tam by bývalo bylo snadné.

Motor začal klepat. Vyřadila jsem na volnoběh a dvakrát sešlápla plyn. Nesmím zapomenout potom natankovat.

Nechala jsem vůz v jedné vedlejší ulici, přestože před hřbitovem bylo dost místa na parkování. Několik vteřin jsem nerozhodně seděla ve voze a nemyslela na nic. Pak jsem vzala květiny, plášť jsem si přehodila přes ramena.

Už u hřbitovní brány jsem uviděla lidi. Stáli před kaplí a čekali. Dvě skupiny. Nejspíš se pohřební ústav opozdil a každá ta skupina čekala, až ji zavolají a odbaví. V tu chvíli jsem si uvědomila, že z Henryho rodiny nikoho neznám. Ke které skupině patřím? Při mé nechuti k pohřbům by byla náramná švanda, kdybych se zúčastnila slavnostního rozloučení s naprosto cizí mrtvolou. Nevěděla jsem však, koho se zeptat. Nevěděla jsem ani, jak se zeptat. Promiňte, ke které mrtvole patříte?

Doufala jsem, že zahlédnu jednoho Henryho kolegu, známou tvář jako záruku mé oprávněné přítomnosti. Nevěděla jsem ho. Protože jsem se zastavila, všichni se upřeně zadívali směrem ke mně. Stísněné čekání na obřad, rozpačité, tlumené hovory o mrtvém, o budoucnosti, osudu, o nestálosti počasí. Možnosti konverzace jsou omezené,

a jakmile se vynoří nějaká nová osoba, hovor se ochotně přeruší. Spásný výstup, je možno zmlknout a prohlížet si příchozího.

Vyndala jsem z kabelky cigarety, ale hned jsem je zase strčila zpátky. Popel k popelu, ale tady kouření určitě není žádoucí.

Pořád ještě na mě civěli. Zřejmě nás zaměstnávala stejná otázka: ke komu patřím, ke které mrtvole. Snad abych teď pozdravila. Ale koho. Šla jsem do květinářství za bránou. Na dveřích zacinkal zvonek. Místnost okrouhlá, vykachlikovaná, vlhko, zelené rostliny a bílé stuhy. Prodejní prostor odděloval od zadních místností závěs z perlových šňůr. Výkladní skříní jsem viděla na ty skupinky čekající před kaplí. Přišla prodavačka, vyhublá žena v černém s hlubokými vráskami kolem úst. Obchodní nezbytnost, v takové blízkosti smrti.

Přejete si?

Dívala se na mou kytici karafiátů.

Můžete mi říci, který pohřeb se teď bude konat?

Zeptejte se kostelníka.

Hlas měla unavený. Věděla, co už předem vytušila, že nic nekoupím.

Kde bych ho mohla najít?

Někde tamhle.

Ukázala směrem ke hřbitovu. Pak se otočila, stoupla si do perlového závěsu a dívala se na mě, dokud jsem nevyšla z obchodu.

Venku jsem si prohlížela výlohy a uvažovala, co dělat. Možná jsem na nesprávném hřbitově, možná Henryho zatím pochovali někde docela jinde. Ve skle výlohy jsem spatřila, že se otevřely dveře kaple. Ven vyšel nějaký muž, byl malý a měl nakřivo rostlý krk. Něco říkal, ale nerozuměla jsem. Jedna skupina se dala do pohybu a zůstala čekat několik kroků před kaplí. Šla jsem k nim. Když jsem chtěla toho mužíka oslovit, zeptal se mě, patřím-li k „obřadu Henry Sommer“. Přikývla jsem. Řekl, že obřad začne za několik minut.

Stála jsem uprostřed skupiny asi dvaceti lidí, kteří si mě měřili ještě víc zpřima než předtím. Poupravila jsem si plášť a dívala se střídavě na květiny a na špičky svých bot.

Otevřela se obě křídla dveří kaple a my jsme museli podstoupit stranou. Čtyři muži vynášeli rakev a za ní šli tři mladíci s dlouhými, rozčuchanými vlasy, ani jeden starší než dvacet let. Prohlížela jsem si je. Jeden z mládenců zpozoroval můj pohled. Zdvihl hlavu, na okamžik se mi podíval do očí a zašklebil se na mě. Otočila jsem se. Křídla dveří se zavřela a hned nato se zase otevřela. Obtížný ceremoniál smrti. Křivě rostlý mužik nám pohybem ruky pokynul, abychom vešli. Šla jsem za ostatními. Rakev stála před oltářem. Mužik odebíral květiny a věnce a pokládal je kolem podstavce. Pak je začal aranžovat; zvažoval, třídil. Věnce doprostřed, dvě stuhy s nápisem pečlivě vyhladil. Moje karafiáty kamsi zmizely.

V první lavici seděla žena s dvěma dětmi. Bylo jí kolem pětatřiceti. Všimla jsem si, že mě pozoruje, a spěšně jsem přešla k jedné ze zadních lavic. V reproduktoru se ozval tichý praskot, pak bylo slyšet šumění jehly v drážce gramofonové desky, pravidelně se vracející vzdouvání a klesání, chvění vzduchu. Nato spustila varhanní hudba. Fuga, velmi hlasitě. Mužik, zjevně kostelník, ztišil zvuk. Seděl vpředu na židli vedle gramofonu. Ve výši oltáře se otevřela dvířka a vešel farář. Přistoupil k pultu, položil na něj knihu a pak se zřejmě modlil. Po chvíli zvedl hlavu a podíval se na druhou stranu ke kostelníkovi. Nakonec si tlumeně odkašlal. Kostelník vzhlédl, opatrně ztišil hudbu a zdvihl přenosku s desky. Tiché zapraskání ukončilo hudbu. Nato spustil farář. Hovořil o Henrym. Na okamžik jsem dostala bláznivý nápad, že čte Henryho kádrový dotazník, protože ho hodlá zaměstnat. Slova, která k nám pronášel, zněla příjemně, vybraně, přívětivě, a měl krásný hlas. Oslovil vdovu. Byla to ta mladá žena s dvěma dětmi v první řadě. Pomyslela jsem si, jestli si žena všimla hebkosti farářova hlasu. Měl vzrušivě příjemný hlas. Vyzářovala z něho jistota a sebevědomí. Určitě byl ješitný. Jestlipak také farář podvádí svou

ženu? Listovala jsem ve zpěvníku, který byl položený na mém místě. Předepsané písně, předepsaná gesta. Ke každé příležitosti korektní chování. Přednost staleté tradice. Žádné starosti s oblečením. Až tě jednou opustím, ty mě neopouštěj. Smrt jako návrat. Nevěděla jsem, že Henry byl věřící. Patrně to ani on nevěděl. Korektura ze strany pozůstalých. Kdyby moje mrtvola padla třeba do rukou nějaké indické sekty, pravděpodobně by ji zpopelnili po indicku. Kostelník znovu nasadil přenosku na desku. Škoda, byla bych ještě ráda poslouchala faráře dál. Umí mluvit, říkávala moje babička, když se jí líbil nějaký muž. Umí mluvit, tenhle pan farář. Byl by se jí jistě líbil.

Henryho žena měla skloněnou hlavu. Jen občas něco zašeptala dětem. Nejspíš je napomínala. Viděla jsem jí jen záda.

Hudba skončila, kostelník vypínal něco u gramofonu. Pak kvapně přešel k dvířkům, ze kterých předtím vyšel farář. Otevřel je a pokynul. Objevili se čtyři mužští s mastnými cylindry, kteří z kaple předtím už vynášeli tu první rakev, a zaujali postavení. Přihrblý mužik spěšně sklízel věnce a kytice. Farář, s knihou pod levou paží, přešel k Henryho vdově, podal jí ruku a něco šeptal a muži zatím zručnými pohyby rukou zvedli rakev a položili si ji na ramena. Popošli několik kroků, načež jim kostelník dal pokyn, aby se zastavili. Zřejmě ve své roli jakéhosi maître de plaisir smutečního obřadu. Farář si se ženou a dětmi stoupl za rakev. Teď se zdvihli i ostatní hosté, vzali své věnce a kytice a seřadili se. Protože jsem seděla v poslední lavici, všichni už stáli připraveni vyrazit, když jsem konečně mohla popadnout své karafiáty. Na černém sukně působily uschle. Kostelník otevřel křídla dveří a dal nosičům rakve znamení.

Cesta k hrobu se zdála nekonečná. Muži s rakví zabočovali na další a další pěšinky mezi řadami hrobů. Bylo mi teplo, ale nechtěla jsem teď plášť odložit. Pak jsem uviděla vykopaný hrob. Rakev uložili na fošny položené přes hrob. Nato muži odvinuli popruhy, provlékli je pod rakví a pře-

hodili si je přes ramena. Jeden odstranil prkna a držel přitom rakev za popruh. Pomalu ji spouštěli do hrobu. Postavila jsem se tak, abych mohla pozorovat Henryho ženu. Bez ustání domlouvala dětem. Farář je dovedl k železné misce se zemí. Hrst jí vzal a hodil na rakev. Pak přistoupila k hrobu žena a nato děti. Postavily se vedle otevřené jámy. Kdo hodil hlínu dolů, přešel k nim, podal jim ruku nebo je objal.

Udivilo mě, jak tiše hlína dopadá na rakev. Jen to slabě zapraskalo, a já jsem si myslela, že to zaduní. Někde jsem to četla. Ruku jsem měla zašpiněnou. Nevěděla jsem, jak ji očistit. Připadalo mi nevhodné otírat dlaně o sebe. A tak jsem jen zlehka promnula prsty, pomohlo to jen málo. Když jsem Henryho ženě podávala ruku, ucítila jsem hlínu. Podívaly jsme se na sebe. Oči měla nehybné, pohled plný smutku a nenávisti, jako by si chtěla můj obličej nesmazatelně vtisknout do paměti. Nehezká, zatrpklá žena, ustavičně útočící na svůj život otázkami, aby našla viníka pro tolik banality a vybledlých nadějí. Uhodí tě, řekla jsem si, zpohlavkuje tě u otevřeného hrobu svého muže. Ta myšlenka mě obveselila. Rychlým pohybem jsem vymanila ruku a přešla kolem dětí. Pak mi podal ruku farář. Čekala jsem, že mi něco řekne, nějakou bezvýznamnou větu svým měkkým hlasem. Avšak stiskl mi jen ruku a zářivě na mě pohlédl s navykou účastí. Škoda, pane faráři. Několik kroků od hrobu se smuteční hosté znovu shromáždili. Čekali na konec ceremonie, na ženu a děti. Rychle jsem prošla kolem nich a jen jsem doufala, že nezabloudím. Měla jsem dojem, že cítím ženin pohled v zádech. Za jedním záhybem cesty jsem si konečně svlékla plášť a položila si ho přes ruku a přitom jsem se ohlédla. Viděla jsem jen hroby a nehybné, zaprášené stromy.

Pak jsem bez cíle jezdila autem po městě. Později jsem si v kavárně poblíž svého bytu dala koňak a pokoušela jsem se myslet na Henryho. Sakrální akt, měla jsem za to, že mu to dlužím. K mému stolku přišli dva muži a posadili se. Chtěli se se mnou vybavovat. Byli podnapilí. Jeden měl na

pravé lící kosti temně červený lišej. Objednali alkohol pro sebe i pro mě. Odmítla jsem. Chtěla jsem myslet na mrtvého Henryho, na pohřeb, na hebký, vzrušivý farářův hlas. Pak jsem toho nechala.

2

Henryho jsem znala rok. Bydlel ve stejném poschodí věžáku, kde mám já dodnes svůj byt. Je to dům s jednopokojovými byty. Dnes se jim říká apartmá. Jako dítě, totiž jako výrostek, jsem si pod apartmá představovala něco jiného. Apartmá se vyskytovala často v románech, které jsem tehdy četla. Byly to pokoje se vzácnými závěsy a zlatými lustry, s dámou ve večerní toaletě a pánem ve fraku či společenském úboru. Místnosti, ve kterých člověku nutně neustále přecházely smysly. Naše apartmá jsou něco jiného. Bydlí v nich jen lidé, kteří žijí sami, bez partnera jako já, a staří. V létě to tu zapáchá odpadní šachtou a leckdy po záchodech. Celý den je po domě slyšet vrzání hudby z rádia. Dokonce i v neděli ráno. Dům je ostatně vůbec plný zvuků. Pronikají zdmi, přes potrubí. Nezřetelný, jednotvárný šum hlasů. Člověk si na to zvykne a už to pak neslyší. Ticho je jen pozdě v noci. Pak domem obchází praskot v topných trubkách.

Kdy se Henry nastěhoval, nevím. Nájemníci v našem domě se velmi často střídají. Mladí se žení a vdávají a staří umírají. Bydlí se tu jen do odvolání. Mezistanice. Nevyplatí se s někým se seznamovat, ostatně o to nestojím. Známi, kteří bydlí ve stejném domě, mají vždycky jakousi vtíravost. Pouhá okolnost, že je člověk denně může potkat, nevyhnutelnost dát se s nimi do řeči a být potřebně přívětivý, to takovou známost zatěžuje. Když je člověk rozvedený, snaha uniknout těm jednotvárným, každodenním závazným nevyhnutelnostem je zřejmě větší. Už nechci den ze dne upřeně zírat do tváří, které ke mně mají přináležet jen proto, že jsou pořád jedny a tytéž. Neměnná zdůvěrnost,

keré je člověk vydán na pospas. Dávám přednost diskrétnějšímu vztahu k nábytku v mém bytě. Je méně vtíravý. Jeho přítomnost má noblesní půvab. Ale i to je mi lhostejné.

Tenkrát, v dubnu či květnu, jsem stála u výtahu a čekala. V tomhle domě se ustavičně čeká na výtah. Možná proto, že starí lidé příliš často zmáčknou špatné tlačítko. Ale možná jsou dva výtahy pro dům o jedenadvaceti poschodích a s tolika nájemníky prostě příliš málo.

Viděla jsem, jak se na konci chodby vynořuje paní Rupprechtová, moje sousedka. Stará paní ušla pár kroků směrem ke mně, hlava se jí třásla. Pak se zastavila, chytila se za spánky, oči v propadlých, svraštělých důlcích jí bezmocně zamžikaly. Oslovila jsem ji a zeptala se, jestli jí nějak mohu pomoci. Paní Rupprechtová se letmo ke mně zadívala, ale nevnímala mě. Rukou si hladila spánky, jako kdyby chtěla uchláchnit nějakou panickou hrůzu, nepojmenovatelný, neurčitý strach. Pak se uklidnila, usmála se, pozdravila a opět chodbou odspěchala zpátky a zmizela za dveřmi svého bytu.

Pak přišla paní Lubanová, která má byt vedle odpadní šachty. Stále jsem ještě čekala na výtah. Paní Lubanová má chromou nohu a celý den poletuje po domě. V každém poschodí má známé a chodí k nim na kávu.

Stoupla si vedle mě a stěžovala si na domovníka, že prý naprosto nic nedělá. A také že je neomaleneček a má drzé odpovědi. Pak se zeptala, proč k ní nezajdu na návštěvu. Ví, že jsem lékařka. Celé poschodí ví, že jsem lékařka, a všichni očekávají, že u nich budu vykonávat domácí návštěvy. Dokonce si ke mně chodí pro tablety.

Řekla jsem jí, že mám málo času, a ona mě politovala. Říkala mi teď „dětátko“ a to mě udivilo. Pak řekla, že mi něco musí svěřit. Hleděla jsem upřeně na skleněné okénko a doufala, že přijede výtah. Vykládala, že je členkou domovní komise a že u nich byla policie. Jeden pán v uniformě žádal zástupce nájemníků, aby byli bdělí. Všecko podezřelé ať hlásí, neobvyklé návštěvníky, časté oslavy, každou mimořádnost. Oči paní Lubanové byly za skly brýlí

zamžené. Policie má svoje zkušenosti, řekla. Odmlčela se a čekala, že něco řeknu. Bylo slyšet, jak někde jede výtah a zastavuje. Několikrát jsem stiskla knoflík vedle šachty a uvažovala, nemám-li jít na schodiště.

Stará žena přistoupila těsně ke mně a zeptala se, jestli mi není nápadný ten nájemník z apartmá číslo sedm. Že je to zvláštní člověk. Zavrtěla jsem hlavou a řekla, že druhé lidi nešpehuji.

O tom že není ani řeči, řekla dotčeně. Stála u mě tak těsně, až jsem cítila růžový pudr, co měla na tvářích. Směs stydlivosti a chudoby. A já jsem si představila, jak za třicet let s napudrovanými tvářemi pobíhám po chodbách tohoto domu, chtivě nasávám zvuky z cizích bytů a každou přestávkou noc slavím jako vítězství.

Paní Lubanová se dotkla mé paže. Hlavu měla sklopenou a zašeptala: Podívejte se.

Otočila jsem se. Po chodbě k nám kráčel muž v plstěném klobouku. To je on, sykla paní Lubanová a odvrátila se.

Muž kopnutím nohy otevřel skleněné dveře a postavil se před výtah vedle nás. Důkladně si mě prohlížel. Já jsem se na něj mlčky dívala stejně upřeně. Měl nepravidelný obličej, jakoby sestavený ze dvou různých polovin. Plstěný klobouk působil směšně. Možná to ale byl jen ten vyzývavý způsob, jakým ho měl nasazený.

Přijel výtah, nastoupili jsme. Stála jsem u dveří. Stará žena se přitlačila těsně ke mně, bylo mi to nepříjemné. Vsunula jsem mezi ni a sebe tašku. Muž stál za mnou. Najednou se ozvalo zakňučení. Krátké zavytí, jako by někdo šlápl na psa. Paní Lubanová se mě pevně chytila za paži. Setřásla jsem ji při tom, jak jsem se otočila. Muž v plstěném klobouku stál opřený o zadní stěnu a zrudně se díval na elektrický ukazatel poschodí. Usmáli jsme se na sebe. Když jsme dojeli dolů, řekl mi velmi přívětivě dobrý den a podržel dveře.

Večer se Henry u mě objevil. Ležela jsem v posteli, když zazněl zvonek. Otevřela jsem v koupacím plášti. Stál přede dveřmi s páchnoucím hrcem, ze kterého se kouřilo,

a ptal se, jestli bych mu nepomohla. Řekla jsem, že už je pozdě a že už jsem ležela. Odpověděl, že ještě nic nejedl a tohle, a přitom ukázal na hrnec, se jíst nedá. A prošel kolem mne do pokoje. Posadil se do křesla a prohlížel si fotografie pověšené na stěnách. Zůstala jsem stát u dveří a řekla mu, že jsem unavená, že musím spát. Prohlásil, že nezůstane dlouho, že chce jen něco sníst, pak že půjde. Šla jsem do kuchyně. On zůstal v křesle a mluvil na mě dál.

Potom se posadil ke stolu a jedl. Chtěl, abych si sedla k němu. Řekla jsem, že chci spát. Zeptal se, zda jsem dělala ty fotografie sama a jestli také sama vyvolávám. Bylo mi v jeho přítomnosti dobře. Pociťovala jsem příjemnou únavu a znovu jsem vlezla do postele. Poslouchala jsem ho se zavřenými očima. Stále ještě mluvil o mých snímcích a o krajinách, které jsem vyfotografovala. Pak mluvil o pokoji, řekl, že všichni lidé v tomhle domě si pokoj zařídili stejným způsobem. Pokoj je malý, dveře nutí k tomu, aby si každý postel postavil sem a stůl zase tam. Možná je jen jedna jediná obměna a i ta vyplývá z nezbytí: má-li někdo knihy a potřebuje pro ně regál, musí se regál postavit vedle dveří a postel tím k oknu. A když potom vidí, poznamenal pobaveně, jak se v regále na nezbytně stejném místě vyskytují i stejné knihy, to prý má chuť si prohnat hlavou kulku. Poslouchala jsem jeho hlas a byla jsem příjemně ospalá. Vstal a přecházel po pokoji. Díval se upřeně z okna a pak zas přešel ke stolu, aby se něčeho napil. A já jsem ležela v posteli a pozorovala ho. Pak v jednom koutě zahlédl moje zlaté sandály s vysokými podpatky. Byl nadšen a chtěl, abych si je hned obula.

Řekla jsem: Najedl jste se a teď jděte. Potřebuji se vyspat.

Nereagoval na to. Držel v rukou moje boty a chválil je. Pak se posadil do křesla, kouřil a díval se upřeným pohledem z okna. Zeptal se, jestli ráda stojím na balkóně. On že to nesnáší.

Máte snad strach z výšek, zeptala jsem se.

Zavrtěl hlavou. Ne, řekl, je to něco jiného.

Pak mluvil o mně a o možnostech a nemožnostech vzájemně se dorozumět. Kladl mi otázky, na které jsem nedokázala odpovědět. Přitom se usmíval a pil červené víno. Nerozuměla jsem mu. Nevěděla jsem, jsou-li jeho řeči a ty veliké otázky míněny vážně či jestli jen žertuje. Možná to všechno byla jen hra, jakýsi test, který si pro mě sestavil. Působil velmi uvolněně a vesele.

A jak je to s tím balkónem? připomněla jsem mu, co to má s tím co dělat?

Prostě se bojím, že odletím, řekl velmi zvesela, anebo, chceš-li to slyšet víc prozaicky, že se zřítím. Něco se přece musí stát: žiju, jenže nač. Ten obrovský fór, že jsem na světě, musí přece mít nějakou pointu. A tak čekám.

Bavil mě.

Zkušenost, řekla jsem, ukazuje, že tenhle druh vtípů mívá velmi prostý a běžný závěr. A ať si ho pro sebe vymýšlíte sebezvláštněji, tak moc zvláštní zase určitě nebude.

Jistě, řekl, zkušenost. Zkušenost nás ale občas konfrontuje se zlatými sandály.

A to by vám stačilo? zeptala jsem se.

Řekněme pro dnes večer, poznamenal mírně. Pak se zeptal: Jsi ještě unavená?

Zavrtěla jsem hlavou. Nevěděla jsem, co si o něm mám myslet. A neměla jsem náladu o tom přemýšlet. Seděl v křesle a kouřil. Pak zamáčkl cigaretu a lehl si ke mně do postele. Byla jsem natolik užaslá, že jsem nic neřekla.

Spal neklidně a časně vstal. Chtěla jsem mu udělat snídani, ale on prohlásil, ať zůstanu ležet. Pak mě opatrně políbil a šel. Znovu jsem usnula. Když jsem se probudila, zůstala jsem ležet v posteli a pokoušela si představit, kolik je hodin. Pak jsem musela myslet na paní Lubanovou, jak škvírou pootevřených dveří hlídá chodbu.

Vstala jsem, dlouho jsem se sprchovala a postavila vodu na kávu. Pak jsem sjela dolů, jestli nemám poštu. Ze schránky trčely jen noviny. Když jsem se vrátila, byla kuchyň plná páry. Udělala jsem kávu a posnídala v pokoji. Přitom jsem si sama se sebou povídala. Dřív mi bylo nepří-

jemné, když jsem se přistihla při hlasité samomluvě. Teď mi to už nevádí. Přináší to jakousi úlevu: v rádiu hraje hudba a je slyšet lidský hlas. Co na tom, že to je můj vlastní.

Musela jsem myslet na Henryho; vstala jsem, šla k balkónovým dveřím a otevřela je. Podívala jsem se na ulici, pak jsem se posadila a snídala dál. Za šálkem jsem měla položené noviny. Četla jsem si v inzerátech.

V novinách čtu výhradně inzeráty. Zakrývané stavění se na odívání. Kódovaná sdělení o osudech, smrská v šifru. Zaběhlý pes slyšící na jméno Trixi, který nekouše, nové ložnice nabízené se zárukou na prodej, nabízející se či hledání dobří partneri pro život se zaměnitelnými popisy vlastní osoby: zájem o dobrou četbu, divadlo, cestování, svědomitost, pevný světový názor, smysl pro humor, nekuřák. Či úředním stylem formulovaná bolest: nepochopitelné, nevýslovně, otřesení, po tragické události. Konvenční fráze inzertních kancelářů, výpomoc životu a neobratnosti oněmělých. Občas se pozadí vyjasní u nás na klinice. Jedna sousední nemocnice poskytne postele, krabice na léky, úmrtní listy. Kolegové mají ty nejlepší informace a chtivě si vyměňují zprávy.

A ta inzertní hra kupců a prodejců. Spekulantů s raritami, podvodníci, darebáci. Naděje ve štěstí v něco zpředmětněné či prostě v něčí stísněné okolnosti, v nouzi. Kompendium města, společenský román s veškerým tradičním okořeněním. Neustále stejná zpráva o střídání generací.

Náhle se v mém pokoji octl ženský hlas, který na někoho volal. Dveře od balkónu jsem předtím nechala otevřené. Na vedlejším balkóně stála paní Rupprechtová a sypala ptákům. Stará paní si přes sebe přehodila černou vlněnou stůlu. Ruku měla nataženou přes mříž, hlava se jí pomalu kývala z jedné strany na druhou. Volala a vábila znovu a znovu, ale sem žádní ptáci nelétají. Drobtý odvěje vítr. Paní Rupprechtová občas u mne zazvoní, abych jí dala nějaký lék. Jinak se nijak nevtírá.

Odklidila jsem nádobí a umyla jsem ho. Pak jsem se posadila a kouřila. Uklízet nebylo co. V tak malém bytě toho není moc na práci. Půl hodiny nato jsem odešla do služby.

Příští tři dny jsem Henryho neviděla. Měla jsem noční pohotovost, a tak jsem byla zapřažená celých dvaatřicet hodin. Při službě byl klid. Na první pomoci obvyklé případy opilství, podráždění slepého střeva, žaludeční potíže a vysoký krevní tlak. Na odděleních intravenózní injekce, zvýšené hladiny cukru v krvi, dvě transfúze, jedna záducha. Do půlnoci si kolegové chodili ke mně na šálek kávy. Pak přivázela policie osoby k odběru krve. Měla jsem službu u zjišťování alkoholu a musela jsem pro policii vystavit dvě potvrzení pro uvalení vazby. Později se hlásilo ještě několik pacientů: jedna žena v prvním těhotenství, které se zdálo, že zjistila nějaké nepravdivosti, jedna kolika, jedna paní se srdečními potížemi v doprovodu postaršího, rozrušeného manžela.

K šesté hodině se klinika zase rozhlaholí. Mám pak ještě čas na důkladnou snídání s kolegy a nočními sestrami, než v osm začnu ordinovat.

Ordinační hodiny po pohotovosti mi nejsou nepřijemné: Vnímám všechno jakoby přes závěs z vlny. Zvuky ke mně sotva doléhají, jsou oslabené a snázejí se povínavě k zemi. Ke všem jsem naladěná mírně. Pacienti působí chápavě, Karla je možná upozornila na to, že jsem po dvojité službě. Nepřijemné je to jen při menstruaci, bolesti v páteři jsou pak prudčí.

Henryho jsem znovu uviděla v pátek. Potkala jsem ho v domovním průjezdu u schránek na dopisy. Šla jsem od kadeřníka a vypadala jsem nemožně. Kdyby se byl nepodíval, byla bych prošla kolem a jela nahoru vyčesat si vlasy. Vzal mě za ruku a políbil ji. Pak řekl, že na mě čekal a je rád, že mě vidí. Vyjeli jsme nahoru. Před mými dveřmi jsme se domluvili na večer. Chtěli jsme se někde najíst.

Za dvě hodiny zazvonil. Jeli jsme přes město jeho autem. Jel dobře, ale velmi rychle. Řekla jsem mu to a on se zeptal, jestli mám strach a má-li jet pomaleji. Řekla jsem mu, že strach nemám. Trable s policií by stejně měl on a ne já.

Zasmál se a zrychlil tempo. Musela jsem se chytout držadla, což ho pobavilo.

Jeli jsme do jedné hospůdky, jejíž majitel se jmenoval Richard a Henryho pozdravil plácnutím. Zavedl nás ke stolku postavenému za malou palmou. Bylo mu kolem pětáctyřiceti, byl podsaditý, objemné břicho mu přetévalo přes kalhoty, tváře měl tlusté a povislé. S Henrym se znali už dlouho. Zůstal u našeho stolu chvíli stát a povídal o své ženě. Pak vyprávěl o jedné vraždě v okolí, do které byl jeden z jeho číšníků zapleten jako svědek. Nakonec pro nás sestavil menu, se kterým Henry bez námitek souhlasil. Když hostinský odešel, Henry mi vysvětlil, že se mě nezeptal na moje přání proto, že se může na Richarda spolehnout a případná námitka z mé strany by se ho byla mohla dotknout.

Jídlo bylo dobré a Richardovi jsem to řekla, když se zase zastavil u našeho stolu se přeptat, jak nám chutná. Vykládal Henrymu, že nemá v pořádku vůz, a ptal se, co má dělat. Henry slíbil, že se v příštích dnech zastaví a auto prohlédne. Když jsem se ho později zeptala, má-li povoláním co dělat s auty, zavrtěl hlavou. Je architekt, pořád staví malé, normované, neužitečné atomové elektrárny, kolem kterých řeka teče jednou vlevo a jednou vpravo. To že je na jeho povolání to nejnapínavější, zbytek je všední rutina.auta jsou pro něj jen zábava, jakýsi koníček.

Vypili jsme poměrně dost vína a já jsem bez přestání mluvila jako vždycky, když piju. Myslím, že jsem začala být i trochu agresivní: vadil mi Henryho klid a pokoušela jsem se ho dotknout. Z jakési příčiny jsem ho chtěla rozčilit. Nevím už proč. Nepodařilo se mi to. Henry se jen usmíval.

Když servírovali kávu, Richard si k nám přisedl. Znovu mluvil o té vraždě a svém číšníkově. Pak přešel na auto, u kterého zjevně ničemu nerozuměl a které naléhavě potřeboval. Henry byl na rozpacích, protože si všiml, že mě horov nezajímá.

Krátce před půlnocí jsme se zdvihli k odchodu. Prosila jsem Henryho, aby svůj vůz nechal stát a zavolal taxi. Ze-

ptal se znovu, mám-li strach. Rozzlobila jsem se a namítla, že nepovažuji za obzvlášť originální či imponující řídit auto v opilosti. Přesto jsem s ním do auta nasedla.

Za jízdy jsem ho pozorovala. Posunul si svůj plstěný kloubok do týla a jel velmi soustředěně. Volant držel jen špičkami prstů. Hodně řadil. Byly to klouzavé, téměř něžné pohyby. Řídit mu muselo působit ohromnou zábavu. Všiml si, že se na něj dívám, a rozpačitě se usmál.

Řekla jsem, že mám pocit, že auto pro něj hodně znamená. Potvrdil to.

Po krátké přestávce řekl: Když řídím, mám pocit, že žiju. Velká slova, řekla jsem.

Ano, připustil.

A jinak? zeptala jsem se. Jinak nic?

Ne tak intenzívně, řekl.

Namítla jsem, že jeho naruživost nesdílím a také ji nedovedu pochopit. Řekl, že to ani neočekává. Že to je jeho soukromá zábava, jen pro něj samotného.

Tedy cosi jako tajná povyražení? zeptala jsem se.

Přikývl. Přírovnání ho pobavilo.

Pak jsem se zeptala, má-li něco jako vytožené povolání. Bez rozmýšlení odpověděl: Ano. Závodní jezdec nebo kaskadér. Kaskadér pro automobilové honičky.

Poněkud nebezpečné, prohlásila jsem.

Usmál se: Ano, poněkud živější.

Nemáš strach z nehod? zeptala jsem se.

Jsou tu lékaři, odpověděl a podíval se na mě.

Ano, řekla jsem, jsou ale i smrtelné nehody.

Mlčel a svěsil ústní koutky. Za nějakou chvíli řekl: Nemám strach před smrtí. Horší pro mě je nežít. Nežít doopravdy.

Z alkoholu se mi udělalo trochu nevolno. Opřela jsem se o sedadlo a zavřela oči.

Jsi blázen, chlapečku, řekla jsem. Pak jsem usnula.

Doma mě políbil a já jsem řekla, že mi je velice cizí. Chtěl vědět, proč to říkám, ale nedala jsem mu žádné vysvětlení. Nedokázala jsem to zdůvodnit, protože jsem to sa-

ma nechápala. Cítila jsem, že je mi na něm něco nepochopitelného, a věděla jsem, že ten odstup zůstane. Byla jsem však příliš opilá, než abych o tom uvažovala. Později jsem na to myslela častěji, jenže jsem nikdy neměla chuť prozkoumávat něco, co se mi líbilo takové, jaké to bylo.

Náš odstup dal našemu vztahu drsnou, mně příjemnou důvěrnost. Necítila jsem potřebu nějakému člověku se ještě jednou naprosto odhalovat, vydávat se někomu jinému na pospas. Líbilo se mi hladit kůži druhého bez přání do ní záležet.

Snad byla má zdrženlivost pouze projevem věku. Ale to mě nezajímalo. Byla jsem s tím spokojena a dál jsem nechtěla nic vědět.

Druhý den ráno jsme snídali společně. Při jídle prováděl drobné kouzelnické kousky s příborem a vařeným vejcem. Měl dobrou náladu. Řekla jsem mu, že přes víkend jedu na venkov, že musím vykonat jednu návštěvu. Chtěl jet se mnou, ale řekla jsem mu, že to nejde. Nezeptal se, proč. Najednou se mi nechtělo odjet, jenže jsem už matce slíbila, že tento víkend přijedu. Už jsem jí nemohla odřeknout, ale protahovala jsem odjezd.

Hrála jsem s Henrym šachy, ale partii jsem předčasně přerušila, když jsem pocítila, jak ve mně stoupá nervozita. Návštěvy u rodičů mě vždycky znervózňují. Už celé hodiny předem jsem jako rozbitá. Jsou to zdvořilostní návštěvy u lidí, se kterými mě nic nespojuje. Možná pramení má podrážděnost prostě z okolnosti, že oba ti lidé mají právo nazývat mě svou dcerou, být hrdí na mé úspěchy, udílet mi rady a při odjezdu mi podstrčit sladkosti nebo sklenici zavařeniny. Důrazně na tom svém privilegiu trvají a jsou stále dotčení, protože se u nich ukážu jen zřídka. Jsem si jistá, že ani oni už se mnou nemají nic společného, jenže to nepřiznají. Ani pouhé pomyšlení na to si nepřipustí. To náhodné spojení se bude prosazovat i nadále, jakási ta nepojmenovatelná závaznost, která člověka nutí k nesmyslným věcem, jako jsou zbytečné návštěvy.

Když se Henry chystal k odchodu, zeptala jsem se ho, co

bude dělat přes sobotu a neděli. Stál ve dveřích, díval se na mě a uvažoval. Plstěný klobouk měl posunutý do týla.

Zřejmě nic zvláštního, řekl, shýbl se, aby mě letmo políbil, a šel.

K rodičům jsem dojela večer. Přijela jsem pozdě (už jsme si mysleli, žeš na nás, dítě, dočista zapoměla), seděli už u televize. Na stole bylo ještě pro mě prostřeno, byl tu ještě i dort od odpoledne (tak jsme na tebe dlouho čekali, i teta Gerda, bezpodmínečně se u ní musíš zastavit, ona tolik na tobě visí, dítě). Byla jsem unavená a podrážděná, ale opanovala jsem se. Na kredenci ležela cedulka se seznamem léků. Matka mi při každé návštěvě dává takovou cedulku s sebou. Musím jí ty léky obstarat a poslat a ona je pak rozdává po sousedech. Já to těm lidem prostě jsem nucena udělat, prohlásila, aby si nemysleli, že se nad ně povyšuješ, když jsi tou doktorkou.

V jedenáct jsem šla spát. Otec zůstal sedět u televizoru. Že půjde ležet, až bude láhev s alkoholem prázdná.

Když jsem už ležela ve své staré posteli, přišla dovnitř matka. Posadila se na pelest a řekla, že si spolu musíme pohovořit. Že toho je mezi námi tolik nevysloveného. Řekla jsem, že nechápu, co tím má na mysli. Zesmutněla a zeptala se, proč jsem k ní taková chladná, bez lásky. Slabě jsem protestovala, ale bez přesvědčení, jen abych nevyprovokovala rozepří.

Ženy, která seděla na posteli vedle mě, mi bylo líto, ale nedokázala jsem mít pro ni nějaký další cit. Nechápala jsem, proč si stěžuje, že mezi sebou nemáme srdečnější vztah. Vídaly jsme se zřídka, tak zřídka, že přece i jí to muselo být lhostejné. Ale ona se litovala a trochu plakala a toho mi bylo líto. Pak hovořila o otci, že to s ním vůbec nebude dobré. Ze závodu ho vystrnadili, jen jak měl věk pro důchod, přestože chtěl pracovat dál. Měl tam jakousi aféru s jedním učněm, kterého zfackoval. Vedení závodu postavilo otce před alternativu buď jít okamžitě do důchodu nebo odejít z místa mistra. Otec dal ze dne na den výpověď. K chystanému vyznamenání k jeho pětadesátinám ne-

došlo. Řekli mu, že kvůli tomu případu není vyznamenání momentálně na místě, ale slíbili, že do dvou let se to spraví. Ta historie otce velmi urazila. Přerušil se závodem a se spoluzaměstnanci veškerý kontakt. Protože nemá žádné přátele, vysedává pořád už jen doma.

Matka řekla, že to s ním má hrozně těžké, a přitom mi hladila ruku. Nevěděla jsem, co jí mám odpovědět. Zdálo se mi divné, že ji mám nějak utěšovat. Beztak všechno musí přestat sama. A kdybych ji pohladila, zas by začala plakat.

Pak vyprávěla, že potkala Hinnera. Hinner je můj muž, se kterým jsem se rozvedla. Že k ní byl nesmírně hodný, svezl ji do města a udělal si kvůli ní extra velkou zajížďku. Nejspíš bude brzo primářem. Znovu ženatý není (nemůže na tebe zapomenout, děvenko). Podrobně prý se na mě vyptával a rád by mě zas někdy viděl. Jestli bych ho také nechtěla vidět. Řekla jsem jí, ať nerozvíruje zapomenuté historie, že to nemá smysl. Při svých báječných úspěších určitě bude na klinice sklízet dostatek ženské pozornosti. Matka řekla, že Hinner je velice slušný mužský a těch svých někdejších hloupostí lituje. Ať mu ještě dám šanci a ať nejsem tak nevraživá. Ať myslím také na sebe, mladší že už také nebudu. Řekla jsem, že jsem od něho neodešla kvůli jeho pletkám se ženskými, nýbrž že celá ta věc byl prostě omyl. Trošku hrubě jsem dodala, aby konečně přestala hrát kuplířku.

Matka pak zase trochu zaslzela a vyprávěla o sousedech. Když odcházela, zeptala se mě, jestli mi také nepřipadá hezké, když se člověk jednou pořádně vypovídá. Nechápal jsem, co má na mysli, ale řekla jsem, že připadá.

Matce se ulevilo.

Dlouho jsem nemohla usnout a nakonec jsem si vzala dva prášky.

U snídaně se matka ptala, jestli pořád ještě tolik kouřím, a otec chtěl vědět, co si myslím o Číně. Řekla jsem, že kouřím pořád ještě hodně a že o Číně toho moc nevím. Otec mi dlouho vykládal, proč je Čína pro nás tak palčivý problé-
m. Pak se vyptával, jestli jsem sledovala vývoj v Surina-

mu, a rozčilil se, protože jsem nevěděla, kde ta země leží. Prohlásil, že jsem studovaný omezenec, protože nečtu noviny. Své děti že vychovával politicky a já že jsem ho zklamala. Řekla jsem mu, že mám momentálně moc problémů, které mě pálí víc než jeho světová politika. A abych ho uchlácholila, řekla jsem, že jakmile se mi povede líp, zas budu číst noviny. Tím jsem otce dopálila ještě víc. Praštil do stolu, až šálky zařinčely, a zařval na matku, když se do toho chtěla vmísit. Pak odešel do svého pokoje.

Matka prohlásila, ať to neberu tak vážně. Otce přece znám, a takové scény kvůli té své politice že dělá i jí.

Potom jsem matce pomohla v kuchyni a nato jsme šly spolu k tetě Gerdě, která bydlí o dvě ulice dál.

Teta Gerda je matčina sestra, tlustá žena s červeným obličejem, která zrovna tak jako její muž mluví hlasitě a naprosto bez zábran. Když jsme přišly, oba právě v kuchyni připravovali králíka. Posadili jsme se do obývacího pokoje. Strýc Pavel přinesl rybízový likér vlastní výroby, sladký a lepkavý.

Hovořili o mně, a jak že si žiju v Berlíně. Strýc Pavel řekl, že nedokáže pochopit, proč já, taková fešanda, nemám zas trvalou známost. On že dnešní mužské nechápe. Za jeho dob že se na to šlo docela jinak. A přitom mi sáhl na prsa. Teta Gerda zavřískla a uhodila ho po prstech, matce to bylo odporné. Strýc Pavel prohlásil, ať obě nedělají takové cavyky. Koneckonců jsem vždycky byla jeho miláček. Teta Gerda mu znovu nalila likér a zahnal ho do kuchyně. Ať tam prošpikuje králíka.

Pak mi teta Gerda ukázala svoje napučené křečové žíly a vykládala, co jí řekl lékař. Chtěla vědět, co o tom soudím, a já jsem řekla, že její lékař má pravdu. Matka a teta Gerda si pak povídaly o nově otevřené velkoprodejně a já jsem šla do kuchyně a pomáhala strýci.

Čistila jsem listy salátu a loupala brambory a přihlížela, jak strýc Pavel upravuje králíka. Na pravé ruce mu chyběly tři prostřední prsty. Přišel o ně ve válce, znala jsem ho jen se zmrzačenou rukou. Držel nůž mezi dvěma zbylými prsty

a dlaní a krájel velmi obratně a rychle. Na širokém, zarudlém nose mu stály kapky potu. Pak si umyl ruce a na chvíli vyšel ven. Když se vrátil, ukázal mi papíry z cestovní kanceláře. Jako překvapení k narozeninám koupil pro tetu leteckou cestu k Černému moři. Šetřil na to dva roky. Nic at jí o tom neříkám. Že jí to hodlá povědět až v den odjezdu. Jinak by se teta zpěchovala, že nepoletí. Bojí se toho. Ještě nikdy v životě neletěla. Prohlašovala, že stará slepice už se lítat nenaučí.

Strýc Pavel se smál a řekl, že on už tu svou starou slepici vyplaší. Žluté oči mu skoro zmizely v houštině vrásek. Pleš vroubená tenkými, šedivými chomáčky vlasů se mu teď růžově leskla. Měl ze svého nápadu radost jako dítě. Znovu zašeptal, at tetě nic neříkám, že by ji jinak do letadla nedokopal. Pak zas papíry odnesl do ložnice, aby je schoval.

Matka přišla do kuchyně a řekla, že už musíme jít.

Při loučení na mě strýc Pavel zamrkal a udělal rukama jeden pohyb, načež teta Gerda zase napůl pohoršeně a napůl pobaveně vypískla. Matce se jeho vtipy nelíbily. Řekla, že je odporný starý kozel, a strýc Pavel ji popleskal po tváři.

Doma seděl otec před televizorem a sledoval politickou diskusi. Matka mu vyčínila, že nic neuchystal. Obě jsme se postavily do kuchyně. Já jsem dělala salát a matka maso. Ptala se, jak to dokážu, žít sama, a já jsem odpověděla, že se tak cítím dobře. Že teď mám na sebe čas a mohu uvažovat o věcech, které jsou pro mě důležité a dřív se v tom každodenním shonu vytrácely. Řekla, že mi rozumí. Pak chtěla vědět, mám-li přítele, a já jsem řekla, že ne. Po chvíli se zeptala, jak se s tím vyrovnávám jako žena. Zasmála jsem se a řekla jsem jí, že občas samozřejmě spím s mužským, chce-li to vědět. Tohle zařídit že ostatně není nijak těžké. Matka řekla, tomu že ráda věří, vždyť jsem mladá a hezká, ale jestli někdy nemám strach z toho, co bude dál, ze stárí. Pak že to bude těžké žít sama. Řekla jsem jí, že si s tím nedělám žádné starosti.

Chvíli jsme pracovaly mlčky. Všimla jsem si, že matka přemýšlí. Podívala se na mě a zvláštním hlasem řekla, že to

nejspíš dělám líp, líp než ona a ostatní. Jenže ona už je teď tak dlouho vdaná a nadto já jsem jiná generace. Pak mě objala a ještě jednou řekla, že to dělám správně.

U oběda byl otec rozpačitý. Můj salát chválil okázale a tak dlouho, až se matka začala zlobit. Řekla jsem, že musím vyrazit hned po obědě. Že chci být do tmy v Berlíně. Matka prosila, at ještě zůstanu, vždyť si zrovna tak dobře rozumíme. A otec mi chtěl ukázat doklady o dědictví, které přichystal pro mě a mou sestru. Řekla jsem, že na tom nezáleží, ale otec chtěl mít všechno připravené. Shodli jsme se na tom, že to projednáme při příští návštěvě.

Při loučení mi otec do kabelky strčil padesátimarkovou bankovku. Vrátila jsem mu ji. Věděla jsem, že se mi tak chtěl omluvit, ale považovala jsem to za zbytečné. On se zajímá o politiku a já ne nebo jen velmi málo. Tak to prostě je a není třeba k tomu víc dodávat. A jestli mu moje chování připadá nesprávné, za to se on nemusí omlouvat.

Řekla jsem mu, že vydělávám dost a at raději on něco koupí matce. Pak jsme se políbili a já jsem vyjela.

V Marce jsem dvakrát zastavila a vyfotografovala jednu rozpadlou stodolu a zříceninu jedné dvoupatrové pily s velkými, zvětralými nápisy se jménem majitele, otvírací dobou a dodavatelskou nabídkou. Několik lidí na procházce mě při tom pozorovalo. Viděla jsem, jak si jeden poznamenává číslo mého auta, a musela jsem se smát. Ptala jsem se sama sebe, co si s tím chce počít.

Do Berlína jsem přijela pozdě odpoledne. Henry nebyl doma. Rozevřela jsem dokořán balkónové dveře v pokoji. Pak jsem se dlouho sprchovala a umyla si vlasy. Chtěla jsem číst, ale byla jsem příliš nervózní, abych se dokázala soustředit. Pátrala jsem v knihovničce po jedné detektivce, kterou jsem napůl zapomněla. Nenašla jsem nic pořádného. Pak jsem si vykládala pasiáns a pila kávu.

Večer jsem zazvonila u Henryho, ale pořád ještě nebyl doma. Udělala jsem si večeri a snědla ji před televizorem. Dávali jednu francouzskou manželskou komedii. Neviděla jsem začátek a asi proto jsem nic nechápala. V posteli jsem

myslela na rodiče, ale nebyla jsem schopná žádné kloudné myšlenky. Bylo to jen přibližné rozpomínání. Brzy jsem usnula.

• 4

Na mnoha balkónech našeho domu stály už květináče s listovými květinami. Působí vybledle a jako zaprášené. Já sama nemám žádné. Ráda bych na balkóně měla pelargónie či jiné květiny, ale nejde to. Vítr strhává okvětní lístky.

V ordinaci byli obvyklí pacienti. Většinou si přišli jen pro léky. Zbytek byly lehké infekce, maličkosti.

O jediné vzrušení se opět postarala moje ordinační sestra. V úterý mi Karla zvěstovala, že už nebere Ovosiston. Že s pilulkami přestala, protože po nich tak tloustne. Přitom se přede mnou vykrucovala v bocích, aby mi to předvedla. Ale teď že je hrozně rozčilená. Má strach, že je „v tom“, protože její muž si to s ní pořád „rozdává“.

Vzpomněla jsem si na to, co mi vyprávěla jedna asistentka od rentgenu. Loni, na Den pracovníků ve zdravotnictví, uspořádala správa kliniky oslavu pro lékařský personál. Proslov, pár vyznamenání s peněžitými odměnami a potom spousta alkoholu. Asistentka od rentgenu přistihla v pozdní hodině v jedné kanceláři našeho šéfa s mojí Karlou, jak si to právě „rozdávali“. Oba je zamkla. Šéf musel volat vrátného, aby je vysvobodil. Kolegové byli bez sebe nadšením. Nikdo nepředpokládal, že i starý má svoje spády. (U Karly to předpokládal každý.) Všechny to překvapilo a radost byla tím větší. Pocit úlevy: vítěj, bratře, v bahně našich drobných špinavostí, v lůně těch ubohých, banálních důvěrnůstek.

Moje tlustá Karlička byla prostě trochu blázen po mužských, a teď mi chtěla namluvit, že se stěží dokáže ubránit svému muži.

Zeptala se, mohla-li bych jí obstarat měděnou spirálu, modernější kontraceptivum, o kterém se v poslední době

hodně mluvilo, dovoz ze Západu. Aniž jsem zvedla hlavu, řekla jsem, ať se zeptá starého, ten že má lepší kontakty. Beze slova odešla z místnosti.

Odpoledne jsem zavolala jedné spolužačce ve vládní nemocnici, vyložila jsem jí nejnutnější a poprosila ji, aby mi pro Karlu opatřila jednu spirálu. Nemohla mi nic slíbit, ale řekla, že se v příštích dnech ohlásí.

Když jsme odcházely z kliniky, vyprávěla jsem Karle o tom telefonátu. Poděkovala, nebyla ale ani přespříliš vděčná, ani nijak zvlášť překvapená. Patrně výtušila, proč jsem to udělala. Jsem na ni odkázaná. Sester je na naší klinice nedostatek. Věděla, že mi nic není dlužná. Přesto se rozloučila skoro srdečně. Na okamžik jsem měla pocit, že mi chce podat ruku. Zůstalo ale u běžného pokývnutí.

Pro mě příšerná představa: že by mi byla podala ruku a od té chvíle že by mi ji podávala každý den, jednou ráno, jednou odpoledne. Nedopatření, ze kterého se stane zvyklost, donekonečna, bez přestání. Stejně nesmyslná jako polítváníhodná; zesvětyňující se ritus. A my bychom nebyly schopné nastalou důvěrnost prolomit, ukončit.

Seděla jsem v autě a dívala se za Karlou, pobavena svou vlastní přecitlivělostí, a přesto spokojena, že jsem unikla jednomu sblížení.

Snad je to senzibilita. Či hysterie. Strach z doteku, idiosynkrazie. A odkud ta potřeba to pojmenovat. Vždyť to bylo docela prosté: Nepřála jsem se jí dotknout. Prostě jsem nechtěla, to je všecko. K čemu vysvětlovat, nač sahat k slovníku psychiatrie. Výsledek epochy vědy: život jako klinický nález, výroky, pohyby, city pouze chybné reakce vůči všeobsáhovým termínům abstraktní normy.

Nastartovala jsem motor. Když jsem couvala, uviděla jsem v zrcátku Karlina záda. Její chůze měla lehké, houpavé pohyby, zadnice se jí mohutně vlnila. Bylo mi jí líto.

Henryho jsem neviděla celý týden. Dopisy v jeho schránce ležely nedotčené. Dívala jsem se na ně každý den, když jsem otvírala svou schránku. Přesto jsem zvonila u jeho dveří a byla zklamaná, že jsem ho nezastihla. Pouze dveře

jeho sousedky se otevřely na uzoučkou škvíru, a jakmile jsem se otočila, energicky zase zapadly. Nevěděla jsem, kde Henry je, proč mi neřekl, že odcestuje. A divila jsem se sama sobě, tomu, že jsem od Henryho čekala, že mi ohlásí svůj odjezd. Nebyli jsme vzájemně za sebe zodpovědní. Nikdo nebyl druhému ničím povinován.

Pokoušela jsem se na něho už nemyslet. Zlobilo mě, že jsem tak rychle byla ochotná se vzdát. Proč by mi měl ohlašovat, že odjede. Copak už jsem zas byla na cestě vrhnout se do jednoho z obvyklých svazků? Zas něco jako manželství se všemi těmi tisíci závazky a malichernými závislostmi. Jedna zkušenost by mi měla stačit.

Ve čtvrtek večer jsem po práci vezla kožich do čistírny. Žena u příjmu se ptala, jestli chci plášť u nich také nechat v úschově. Že by to kožichu prospělo, byl by v odborné péči. Zeptala jsem se, co to znamená, ale nedokázala mi to říci. Namísto toho odpověděla, že si tam mnoho zákazníků nechává kožichy v úschově. Chtěla jsem vědět, provádějí-li také drobné opravy. Jedna přezka byla utržená. Ani to mi nedovedla říci. Vyprávěla, že je rok rozvedená a že hledá dobrou práci. Studovala dva roky, ale přerušila studium kvůli muži a dětem. Proto je teď pro ni těžké najít zajímavou práci.

Tady vidíte, co z toho je, z té lásky, řekla.

Doufá ale, že bude moci pracovat jako hrnčířka. Vždycky prý byla tvůrčí typ, pracovala už i u stavu. Kdyby měla peníze, otevřela by si malý obchod anebo dílnu na doplňky z látky a z kůže.

Pojala ke mně důvěru. Potřebovala někoho, komu by se mohla vypovídat. Její muž je znovu ženatý. Ona žije sama se svým už velkým synem a dvěma dcerkami. Synovi je patnáct. Okrádá ji, v noci nechodí domů, opíjí se a chodí za školu. Pak se zeptala, jaké já mám povolání, a já jsem řekla, že jsem lékařka.

Téměř zděšeně řekla: Ach, paní doktoro, promiňte, co vám tu vykládám za věci.

Důvěra byla ta tam. Mluvila už jen o mém kožichu. Jako by jí bylo nepříjemné, že s jednou paní doktorkou mluvila o svých soukromých problémech. Mně to vyhovovalo, tak jako tak jsem jí nemohla pomoci. Vlídne jsem se rozloučila. Kožich jsem tam nechala.

Pak jsem ve velkoprodejně nakoupila potraviny a v jedné boutique bílou blůzu bez límečku. Protože v té malé boutique nebylo místo, kde bych si ji mohla vyzkoušet, byla jsem zpočátku nerozhodná. Prodavačka mi koupí doporučovala. Že mi blůza určitě padne, říkala. Pak mluvila o mé postavě a že jsem báječně štíhlá. Blůza že padne jen chlapeckým ženám jako jsem já. Zaplatila jsem, co za ni chtěla, přestože mi to připadalo drahé. Chtěla jsem rychle z obchodu pryč. Bylo mi nepříjemné, že a jak mluvila o mé postavě. Připadala mi dotěrná, jak tak kolem mě chodila, pozorovala mě a vyjadřovala se o mém „poprsí“.

Když jsem platila, neustále mluvila. Byla větší než já, její ústa jsem viděla před svýma očima, neustále se pohybující rty servilně vyšpulené, ruce, kterými těkavě pohybovala na prsou, hubený krk ozdobený spoustou náhrdelníků. Když mi vracela nazpátek, rozhlédla jsem se po tom nepatrném prostoru a zeptala jsem se, kde je toaleta. Zavrtěla nechápavě hlavou, a když jsem chtěla vědět, jak celý den vydrží bez toalety, nervózně se zasmála. Zdálo se mi, že ten smích není na místě, ale protože se neměla k odpovědi, řekla jsem: Chápu. Nyní zrudla. Beze slova mi podala zabalenou blůzu a poděkovala. Litovala jsem, že jsem ji svou otázkou zmátla. Místnost mi prostě najednou připadala tak stísněná, že jsem se zeptala docela spontánně, bez dalších úmyslů. Chybějící toaleta jako technický problém. Jenže jsem nevěděla, že ona je problém lidský. Nic by nepomohlo jí to vysvětlovat. Jen bych ji ještě víc zmátla.

Když jsem za sebou zavřela dveře a scházela po schůdkách na chodník, otočila jsem se a podívala se do malinkaté výlohy. Na okamžik jsme se podívaly sobě do očí. Ruce držela sepnuté na prsou. Jen chvíličku, pak jí zase začaly těkavě poletovat.

Za mnou se vzduch rozechvěl od aut ženoucích se kolem a pronikavým kvílením tramvaje. Pak bylo trochu klidněji, než se zase přihnala další vlna vozidel a prolétla kolem mne. Tu a tam ojedinele svítila lampa. Neproniknutelná obloha plná výparů měla barvu stejnoměrné šedi.

Večer jsem šla ke Kramerovým. S Charlottou Kramerovou jsme přítelkyně od dob studií. Pracuje teď na univerzitě. Její muž Michael je vedoucím laboratoře v jednom farmaceutickém podniku, kde se přezkušují léky. Je o deset let starší než ona a má pleš. Oba jsou to vyrovnaní, milí lidé, kteří žijí jen pro své děti. Mám je oba docela ráda. Nejsou složití. Večery s nimi jsou únavné, ale uklidňují.

V domovním průjezdě se jako vždycky vznášel poněkud nakyslý zápach ze zadních traktů. Cestou po schodech jsem dýchala přes kapesník. Když jsem zazvonila, dveře se rozletěly. Celá rodina, mají tři chlapce, se na mě vyřítla, aby mě objali. Rozdávala jsem čokoládu. Pak jsem šla do dětského pokoje, kde mi předvedli elektrické auto. Všechny tři děti se s vervou hádaly a tak se mi ulevilo, když je Charlotta poslala do koupelny. Provedla mě bytem. U Charlotty je pokaždé něco nového k vidění. Její muž je kutil a všude vestavuje police a dělá dřevěná obložení. Tentokrát jsem musela obdivovat posouvatelnou stropní konstrukci v předsíni, vypadalo to dost nebezpečně. Pochválila jsem Michaela a on se na mě zářivě podíval. Podobá se tátinkovi z jednoho francouzského filmu, který jsem viděla před delší dobou.

Potom jsme v obývacím pokoji jedli sýrové fondue. Charlotta a Michael vyprávěli o dětech, co provedly a řekly. Navzájem si vpadali do řeči a hrozně se tím bavili. Pak Michael promítl pár diapozitivů z cesty do Lucemburska. Hodně jsem pila, protože jsem se nudila. Když si Charlotta udělá špičku, posmívá se Michaelově pleši a že je tak starý. Michael se jen smál. Je na takové žerty zvyklý.

V kuchyni mi Charlotta vyprávěla, že má poměr s jedním dálkovým studentem. Jezdí prý do Berlína každých šest neděl a spí spolu v jeho podnájmu. On prý také má ro-

dinu. Chtěla vědět, má-li to říci Michaelovi. Zeptala jsem se jí, jestli by se pak chtěla dát rozvést. Řekla, že ne. Ani prý nedokáže říci, jestli toho dálkaře má ráda. Je to jen sexuální záležitost a prý chce vědět, jestli to chápu. Řekla jsem, že jsem schopna to pochopit, a ona namítla, ona že to pochopit schopna není, vždyť Michael je takový dobrák. Má hrozně špatný pocit a pohrdá sama sebou, ale spí s tím studentem dál. Pak si vodou na kávu oprašila ruku a Michael přišel do kuchyně a na zčervenalou kůži jí rozprašoval panthenol ve spreji.

Po kávě jsem se rozloučila. Michael mě doprovodil dolů. Chtěl mi pomoci sehnat taxík. Na ulici mě objal na rozloučenou. Pokusil se mě políbit. Vlídlně jsem mu řekla, že bychom takových věcí měli nechat. Zrozpačitel a čistil si zarosené brýle. Požádala jsem ho, ať jde nahoru. Chtěla jsem si na volný taxík počkat sama, ale on zůstal se mnou. Vykládal o jednom kongresu v Basileji, o věcech, které tam koupil pro Charlottu a děti.

Když konečně jeden taxík zastavil, pokusil se mě znovu políbit. Přitom mu spadly brýle a já jsem mu je musela zvednout, protože on je neviděl. Stál na kraji chodníku se smutným psím pohledem a mával mi.

5

Henry u mě zazvonil v sobotu ráno. Stál ve dveřích, plstěný klobouk posunutý do týla, usmíval se a nic neříkal. Zeptala jsem se ho, kde byl, a on řekl, že chce se mnou spát. Svlékl mě a milovali jsme se celé dopoledne. Mezitím jsem také udělala snídani a on vyprávěl, že byl týden v Maďarsku. S několika kolegy navštívil velká města, aby si prohlédli rekonstrukce technických zařízení. Že ho to bavilo, ale vcelku že to bylo dost namáhavé. Kolegové prý všichni hrozně moc pili. Už hned ráno se chodilo do kaváren, a protože on pije alkohol jen málokdy, tak jenom překázel. Vyprávěl o zemědělských trzích v Maďarsku a o termál-

ních lázních. Když jsem se ho zeptala, proč mi neřekl, že odjíždí, mlčel. Ležela jsem vedle něho a čekala, až odpoví. Cítila jsem, že je rozmrzelý, to mi ale bylo jedno.

Myslel jsem, řekl konečně, že máme dohodu.

Pak si zapálil a díval se na mě. Řekla jsem, že jsem na něj čekala, že jsem byla znepokojená. Odvrátil se a drsně řekl, ať toho nechám, přece nejsme manželé.

Vstala jsem, přehodila přes sebe koupací plášť a šla do kuchyně umýt nádobí. Když jsem se vrátila do pokoje, ležel v posteli a četl si v jednom časopise. Zeptal se, má-li odejít, a já jsem zavrtěla hlavou. Posadila jsem se na postel a řekla mu, že ho mám moc ráda, a na to on, ať si dám pozor, abych se do něho nezamilovala. Že se k tomu nehodí. Políbili jsme se a on mě znovu přitáhl do postele.

Časně odpoledne jsme vyjeli z města. Vzala jsem s sebou brašnu s fotoaparáty a objektivy.

V jednom vesnickém hostinci jsme si dali míchaná vejčička a sýr. Bylo už po době oběda a hostinský přijal naši objednávkou jen s nechutí.

Kromě nás seděli v hostinci jen tři staří muži. Mičky nás pozorovali a kouřili. Dokud jsme byli v místnosti, dívali se na nás a nepronесли ani slovo. Když nám hostinský naservíroval jídlo, přinesl jim pivo a posadil se k nim.

Řekla jsem Henrymu, že ti muži přesně sledují každý náš pohyb. Určitě nás poznali, zažertovala jsem. Henry přistoupil na hru. Jakýpak taky div, šaškoval, vždyť ty prožluklé zatykače na nás visí všude. Řekl, ať já nespouštím z očí ty staříky, on že si bere na mušku hostinského. Kdyby snad chtěl telefonovat, bez varování že ho odstřelí. Já potom musím držet v šachu staříky, zatímco on poběží k vozu a nastartuje motor.

Henry si stáhl plstěný klobouk do čela. Zablýskal očima. Řekla jsem, že hostinský možná už z kuchyně telefonoval a policie je na cestě.

To je možné, zašeptal spiklenecky. V takovém případě že svou kůži prodá co nejdraž.

A oba jsme na sebe s rozhodností kývli.

Nato přišla žena z kuchyně. Stoupla si k našemu stolu a ptala se, jestli nám chutnalo. Je prý už hodně pozdě, jinak vždycky má dobrý oběd. Chtěla vědět, jsme-li z Berlína a jestli známe Chorinskou ulici. Bydlí tam její dcera. Je provdaná za pekařského mistra a už vůbec nijak netouží po svém domově na vesnici.

Když jsme chtěli platit, řekla, že to obstarává sám šéf. Zavolala hostinského. Přišel a vzal si nevrle peníze, žena zůstala stát u našeho stolu. Popřála nám hezký den a šťastnou cestu.

Při odchodu jsem se otočila za těmi třemi starými mužskými. Bez hnutí se na mě dívali. Pokývla jsem jim a oni se vděčně usmáli.

Kiosk se zmrzlinou vedle hostince měl teď otevřeno. Postávalo a sedělo před ním množství mladých lidí s motorkami. Jiní pomalu objížděli skupinu, zastavovali a dívali se směrem k nám.

U našeho auta stála dvě děvčata. Ptala se, jestli je můžeme vzít s sebou. Zeptala jsem se, kam mají naměřeno, a dívky řekly: Záleží na tom, kam jedete. Zazubily se na mě. Nechápala jsem, oč jim jde, a ony se mi vysmály.

Pak přešly za Henrym a zeptaly se jeho a Henry odpověděl něco, čemu jsem nerozuměla. Děvčata na něho vyplázla jazyk a řekla mu, že je pizda buzerantská nadržaná. Potom šly dívky k té skupině u zmrzlinového kiosku. Bylo jim snad patnáct.

Nastoupili jsme do auta. Jeden chlapec něco na nás zavolal a ostatní se dali do smíchu. Když Henry vyjel, jeden z nich hodil na přední skla drobné kamínky a písek. Henry okamžitě zastavil, ale uprosila jsem ho, aby jel dál.

Zeptala jsem se ho, co těm děvčatům řekl.

Nic, odpověděl, nic zvláštního. Jenom že je nevezmu.

Otočila jsem se a pozorovala rychle mizející skupinu s motorkami.

Nudí se, řekla jsem.

Ano, řekl Henry, nudí se. Budou se nudit celý život.

Na kolenou jsem měla rozloženou mapu a pokoušela

jsem se najít nějaký cíl. Rozhodla jsem se pro osadu, která podle mapy musela ležet na jedné řece. Byl tam vyznačený mlýn a doufala jsem, že to bude vhodný objekt k fotografování.

Henry jako vždy jel rychle. Zatímco jsem se dívala na mapu, vyprávěl o grachtech v Amsterdamu. Viděl je jako dítě. Že se mu často ve snu zdá, jak stojí u nějakého grachtu. Musely na něj udělat veliký dojem.

Před námi po silnici jel traktor. Pak se už všechno dělo velmi rychle. Měla jsem hlavu skloněnou nad mapu. Cítila jsem, jak Henry zrychluje jízdu a vybočuje. Když jsem vzhledla, byl traktor před námi z boku. Henry šlápl na brzdu, strhl vůz doleva, přidal plyn, brzdil a oběma rukama trhal volantem. Vyletěla jsem z pásu dopředu a opřela jsem se o sklo. Zadní kolo traktoru na okamžik zakrylo pravé dveřní okénko. Vůz vyskočil prudkým nárazem vzhůru a dopadl zpět. Hlavou jsem narazila o střechu a pevně jsem se přitiskla k Henrymu. Podlahový plech a výfuk několikrát kovově a tvrdě o něco udeřily. Vůz sebou prudce házel a pak konečně zpomalil. Když Henry zastavil, podívala jsem se po traktoru, který teď v jízdni dráze stál napříč. Řidič ležel přes obrovský volant a nehýbal se. Viděla jsem jen tělo bez hlavy a patrně jsem vykřikla. Henry mě chytil za paži a zeptal se, jsem-li v pořádku. Ukazovala jsem na řidiče traktoru. Beze slova jsem natahovala ruku směrem k němu. V tom okamžiku se řidič vzpřimil, ohlédl se a sešplhal z vozidla.

Zase jednou klika, řekl Henry a usmál se na mě na uklidněnou.

Stáli jsme na brambořišti. Úzký, hluboký příkop, který nás dělil od silnice, auto zřejmě přeskočilo. Hluboce jsem oddechovala a neodpovídala.

Sedlák obešel traktor a šel teď k nám. Prudce otevřel dvířka na Henryho straně a zařval na něj, jaký je šílenec, jestli ho neviděl. Nepřestával křičet.

Henry vystoupil, vrhl letmý pohled na vůz a zeptal se sedláka, jestli se na jeho traktoru něco rozbilo. Sedlák dál

vykřikoval, že blikal už dlouho předtím a že už byl v levém pruhu, když ho Henry chtěl předjet. Henry se ho znovu zeptal, vznikla-li na jeho traktoru škoda. Sedlák řekl, že ne, a popadl Henryho za sako. Jestlipak nechápe, že svým traktorem málem o vlásek rozdrtil naše auto. Rozdrtil jako . . . Hledal nějaký výraz, ale v tom rozrušení ho nic nenapadalo.

O vlásek, řekl Henry mírně.

Neviděla jsem mu do obličeje, ale z tónu jeho hlasu jsem cítila, že se usmívá.

O vlásek, opakoval, co všechno se nestane o vlásek.

Sedlák ho pustil, poodstoupil o krok a zmateně se na Henryho díval.

Já tě udám, řekl chraptivým hlasem.

Pak se rozpráhl a pěstí udeřil Henryho do tváře. Henry zavrával, upadl na kapotu, hlavou udeřil o plech. Zůstal ležet. Jeho hlava ležela přímo přede mnou, na vzdálenost pár centimetrů, oddělená jen čelním sklem. Oči měl zavřené. Vyskočila jsem z vozu a sáhla na něj. Byl v bezvědomí.

Přineste vodu, vykřikla jsem na sedláka. Stál bledý a bez hnutí před autem. Znovu jsem mu řekla, ať dojde pro vodu. Pomalu jsem nechala Henryho sklouznout na zem. Když jsem mu zvedla hlavu, otevřel oči a podíval se na mě. Sedlák v holinkách přeskočil příkop. V ruce držel láhev, z poloviny naplněnou načervenalou limonádou.

Henry řekl, že všechno je oukej, a vstal. Sahal si na levou lícní kost. Řekla jsem, že by bylo lepší, kdyby ještě chvilku zůstal ležet, ale trval na tom, abychom ihned jeli dál.

Sedlák stál nerozhodně u vozu se svou lahví. Jeho vztek vyprchal a jen si pro sebe bručel.

Řekla jsem mu, že je všechno v pořádku, že může jet dál. Tak? zeptal se nedůvěřivě.

Bylo mu asi čtyřicet, strniště a pokleslá brada ho dělaly starším.

Moc nechybělo, řekl, moc ne.

Henry dřepěl na bobku za vozem a díval se na spodek karosérie.

Jděte už, řekla jsem, tak už jděte.

A protože se nerozhodně škrábal po hlavě, dodala jsem: Můžete být bez starosti, jsem lékařka.

Takové šilenství, řekl, moc nechybělo.

Otočil se a šel k traktoru. Než vyjel, podíval se směrem k nám. Zavrtěl hlavou.

Posadila jsem se za volant. Henry se na mě podíval přivenýma očima, nic ale neřekl a nasedl. Kousek jsem jela po brambořišti, dokud jsem nenašla místo pro přejezd na silnici. Kola se bořila do měkké hlíny.

Na silnici jsem se Henryho zeptala, jestli neviděl, že traktor odbočuje doleva. Řekl, že ho chtěl ještě předtím předjet. A pak dodal, že zrychlil příliš pozdě, o jednu vteřinu, kdy si vzpomněl na mě, na mou nechuť k rychlé jízdě. Mlčela jsem. Zlobila jsem se na sebe, že jsem se vůbec ptala, a snažila jsem se jet dobře.

Z mlýna zbývaly už jen kusy zdí a shnilé trámy. Nejspíš si ho rozebrali vesničani. Všude bujel plevel. Museli jsme kráčet opatrně, abychom v kopřivách neklopýtli o skryté tyče a železa.

Fotografovala jsem rozpadlý krov bez cihel, rostla v něm břízka se světlými, téměř bezbarvými listy. Abych se k ní dostala, musela jsem se vyšplhat po zbytcích zdí. Nahoře leželo různé harampádí, staré rádio, zrezivělé zahradní nářadí, koza na řezání dříví, shnilá, popraskaná lepenka. Mezi tím hlína, zbytky slámy, na železném nosníku kaluž vody, která se olejově nafialověle leskla. Opatrně jsem se posouvala k tenké břízce vysoké jen jako keřík, jejíž zkřivený vršek byl ohnutý směrem ven, do polí. Touha po lese. Zrcadlovka zachycovala strom, holý železný nosník, obzor. Pak se do objektivu dostal dětský kočárek bez kol. Pokoušela jsem se jít ještě dál. Odломil se jeden kámen, něco spadlo dolů. Náhle na mně vyrazil pot. Chytila jsem se zdi a tápavě jsem couvala. Neodvažovala jsem se rozhlédnout a proklínala jsem svou troufalost. Konečně jsem se dostala k výčnělku ve zdi, po kterém jsem se vyšplhala. Henry čekal dole. Nezpozoroval mě, špičkou boty si hrál s bodlá-

kem. Vypadal tu na venkově jako ztracenec, s nablýskanými černými botami, v přiléhavé vestě a s tím svým plstěným kloboukem. Znuděně stál v divoce rozbujelém plevelu, mezi zbytky zdí a hniječícími trámy, před tmavými, možná už odumřelými vrbami na břehu řeky jako ve společnosti, kde nikoho nezná a jen s námahou se mu daří skrývat svou ne-libost.

Zavolala jsem na něj. Podíval se vzhůru a ptal se, jestli jsem už hotová. Zeptala jsem se, nenudí-li se, a on prohlásil, že to ujde. Pomohl mi sešplhat a chtěl vědět, co jsem nahoře fotografovala. Řekla jsem mu to a on se na mě zadíval tak nechápavě, až jsem se rozesmála a objala ho.

Potom jsme se šli projít po lese. Henry byl naprosto zaujat tím, jak se vyhnout keřům a větvím. Bylo na něm vidět, že tu procházku považuje za zbytečné a nesmyslné trmácení. Chodit mezi stromy, šlapat po měkkém mechu, slyšet hlasy a zvuky lesa pro něj zjevně nemělo význam. Krajina k němu nepatřila, neuměl se v ní pohybovat. Měkká, trochu bažinatá půda, pavučinami opředená křoviska, ulámané větve tiše nám praskající pod botami, to všechno se v jeho obličej i pohybech odráželo jako znechucení. Henry byl městský člověk. Být tady venku pro něj neznamenovalo nic. Zpočátku jsem na něho neustále mluvila, ukazovala mu, co jsem zrovna objevila, poskakovala před ním a byla pevně rozhodnutá jeho znuděnosti si nevšímát. Když se pak jednou nohou propadl do liščí nory a začal podrážděně nadávat, zeptala jsem se ho, jaký má plán na neděli. Stál na jedné noze a ohmatával si kotník. Pak si opatrně stoupl, zakulhal a řekl, že jede zítra za svou ženou.

Ta odpověď mi na chvíli vzala dech. Nebyla jsem schopna myšlenky. Mozek mátožně kroužil kolem toho slova. Chtěla jsem něco říci, nějakou nezávaznou frází, abych ukázala, jak jsem klidná, a usilovně jsem si namáhala hlavu. Co se tak moříš, řekla jsem si, přece nebudeš tak blbá. Byla bych se rozeřvala zlostí. Cítila jsem se pokořená, podvedená. Nic mi neřekl. Nikdy o žádné ženě nemluvil, o tom, že je ženatý. A teď zčistajasna takováhle zpráva. Za

svou ženou. Zmínil se o tom jen tak mimochodem. Má někde ženu, také dvě děti. Cítila jsem se nezměrně uražená. Proč mi to neřekl, proč jenom. Proč to řekl teď.

Šla jsem pořád dál. Šla jsem, abych nepadla. Přání být teď sama, praštit sebou na zem a hlasitě brečet.

Nechtěla jsem ho mít. Neměla jsem nikdy úmysl mít ho pro sebe. Už dlouho jsem byla pevně rozhodnutá se nikdy znovu neprovdát, už nikdy neposkytnout nějakému člověku sebemenší právo na mě. Naši mlčenlivou dohodu, že žádný není za druhého zodpovědný, že jeden se před druhým nemusí odpovídat, jsem brala velmi vážně. Byla jsem přesvědčena, že svého odstupu k lidem se nesmím nikdy vzdát, aby mě nikdo nepodváděl, abych sama sebe nepodváděla. Jenže docela vžadu vědomí, že jsem stále přichystaná se vzdát, touha po infantilitě. To těžké, nasládlé přání, aby mě někdo chránil. Jako tíživá a přece příjemná vůně vadnoucího jasmínu. Vyzbrojila jsem se proti sobě.

A teď ta jeho lapidárně vyslovená informace a nejasný pocit, že jsem zase podvedená. Zděšení, které mi ochromovalo mozek a bralo dech. Proč, proč jen. Nebyla jsem nic jiného než poměr ženatého muže. Běžný, směšný, tisíckrát obehnaný, banální poměr. Prefabrikovaný vzorec úniku. Přímou normovaný únik z nudné povinnosti, udržované z vyššího zájmu panování, neudržitelné v myšlení, slovech i skutečích.

Bylo mi nanic. Tváře mi hořely hanbou. Utíkala jsem stále dál do lesa, větve mi narážely o kolena, o obličej. Cítila jsem, jak mi buší srdce. Pak Henryho přibližující se kroky. Znenadání přede mnou užovka, hbitě se z kamene odplazila do houští. Vyděsila jsem se, nohy mi podklesly. Proklínala jsem svoje vysoké podpatky. Kulhala jsem dál, pryč. Henryho ruka popadla mou paži, prudce mnou trhl zpět. Proč tak ženeš, sípěl, co je ti. Vzal mě za obličej, uhnila jsem. Pravé oko měl skoro zateklé, horní lícni kost zmodralou. Tvář znetvořenou otokem. Groteskni maska, která na mě křičela.

Stál přede mnou a popadal dech. Pokoušel se nadých-

nout. Hlava se mu při tom chrčení zvedala a klesala. Tupě na mě civěl. Proč se směješ, ptal se. Škubal mi paži, proč se směješ. Svíral mě tak pevně, až to bolelo. Tvoje oko, stačila jsem ze sebe vypravit, a až teď jsem zpozorovala, že se nahlas a hystericky směju. Kroutila jsem se smíchy. Jenom ne přestat, pomyslela jsem si a smála se dál, pořád dál. Cítila jsem, jak se mi hrdlo svírá a zužuje. Ochraptiš, napadlo mě. Pokusila jsem se běžet dál. Oběma rukama mnou škulb, zalomcoval. Jen mě uhoď, pomyslela jsem si, teď přece chceš uhoďit, teď to přece potřebuješ. Proč se směješ, sípěl rozezleně. Vytrhla jsem se, běžela dál. Popadl mě za rameno, vrhl se na mě, upadli jsme na vlhkou půdu. V zádech jsem ucítila něco tvrdého, asi nějaký kořen. Nebo něco ulomeného. Strhával ze mě věci. Přitiskla jsem se k němu. Jeho ústa jsem měla vedle ucha. Chrčel. Pořád znovu to jeho: Proč se směješ. Vyhrnul mi šaty, trhal za kalhotky. Zaryla jsem mu prsty do šije. Před očima mi tančila větev s matnými listy bez lesku. Cítila jsem, jak mi slzy stékají do ucha. A stále ta větev, bledá listová zeleň, přes ni pruhy světla a hnědé stíny lesa. Stín a světlo, jas a tma, popředí, pozadí, chlad země, kořen odírající mi záda. Ne, pomyslela jsem si, ne. Pak můj hněv a moje zoufalství povolily nebo se k nerozeznání smísily s prudce vyrazivší rozkoší, s tančícími listy, s Henryho sípavým dechem, s pocitem definitivního osamění.

Zůstali jsme ležet vedle sebe, naprosto nehybně, beze slov, napůl nazí. Z jakéhosi důvodu mě zaměstnávala myšlenka, kde asi stojí auto. Ale nezajímalo mě to. V lese bylo ticho. Oči jsem měla zavřené. Světlo pronikalo víčky jako světlý závoj. Nechtěla jsem ho vidět, odpovídat mu na otázky, muset vysvětlovat, co jsem vysvětlit nedovedla. Co také říkat. Sama sobě přece nerozumím.

Za nějakou dobu jsme se vrátili k autu a jeli zpátky. Bylo mi hanebně zima a trásla jsem se. Protože jsem mlčela, zapnul Henry autorádio.

Kolem desáté jsme byli v Berlíně. Henry mě dovedl až ke dveřím od bytu. Oba jsme se vyhýbali hovoru. Rozloučil

se téměř zdvořile a i já jsem se na něj vlídně usmála. Polibek na čelo. Brzy na viděnou. Dobrou noc. Rychle jsem za sebou zavřela dveře.

Ještě jsem pak psala dopis sestře. Potom jsem ho roztrhala. Než jsem šla spát, vzala jsem si prášek na uklidnění. To u mne není nic zvláštního. Přesto jsem dlouho nemohla usnout. Měla jsem na sebe zlost. Zapnula jsem televizi a několik minut se dívala do toho světlého šumění bez obrazu. Pak jsem listovala v jedné životopisné knize o hudebnících a uvažovala, nemám-li se něčeho napít. V lednici jsem našla načatou láhev vodky a nalila jsem si jí plnou sklenici na vodu. Postavila jsem ji k posteli. Páchlo a chutnalo to odporně. Pila jsem a zírala na strop. Bylo krátce po druhé hodině, slyšela jsem jet výtah. Říkala jsem si, trochu sis poplakala, a teď už dost. Teď budeme spát. Chceš přece, aby z tebe byla velká slečna. Ne, maminko, nechci. Nechci, aby ze mě byla velká slečna. Ale vždyť toho máš tolik před sebou. Nechci, maminko, nechci.

6

Koncem června jsem si vzala dovolenou. Jela jsem k moři. S Henrym jsem se dohodla, že dovolenou strávíme odděleně. Dočasná samota, odstup od všech nastalých závazků, dovolená od skutečnosti. Zřejmě i nepřiznaný strach z příliš těsné blízkosti, ze ztráty cizoty, k čemuž by dennodenní soužití v každou chvíli po několik týdnů nutně vedlo. Představa, že o dovolené dennodenně celých čtyřia dvacet hodin musím brát ohled na někoho jiného, byla pro mě nesnesitelná. Stejně tak myšlenka, že někdo jiný se musí kvůli mně nějak omezovat.

Henry s tím rychle souhlasil. Jako by se mu dokonce ulevilo.

V den mého odjezdu jel do kanceláře o dvě hodiny později, aby mi ještě odnesl kufr k vozu. Posadili jsme se do kavárny naproti. Henry mě držel za ruku a mlčky se na mě

50

díval. U sousedního stolku seděly dvě ženy, obě kolem pětáctyřiceti, obě s přelivem, jedna blond, druhá rezavá.

Blondýna držela v otevřené pravé ruce prstýnek a řetízek, zamyšleně je stále prsty druhé ruky zdvihala a spouštěla do dlaně. Přitom jí bez přestání tekly po silně nalíčeném obličejí slzy a dělaly šmouhy. Vzlykala téměř neslyšně. Bylo slyšet jen jemné, velmi vysoké pokňourávání.

Rezavá jí domlouvala. Vyrážela krátké věty a po nich se tupě a s bezmocně svěšenou bradou zadívala na přítelkyni. Blondýna vůbec nereagovala. Rezavá řekla, že někdo je brutální prase, které by bylo zapotřebí kopnout podpatkem do vajec. Pak se vyptávala, co řekl. Protože nedostala odpověď, znovu svésila bradu. Černá sukně se jí vyhrnula. Potila se. Dopila alkohol a řekla: Má přirostlé ušní lalůčky. Lidi s takovými lalůčky jsou zlí.

Usmála jsem se. Tuhle hru jsem znala.

Blondýna pomalu zavrtěla hlavou. Nezvedala oči od šperků v dlani a řekla: Ne, on není zlý. Jen moc mladý.

Přítelkyně se na ni nespokojeně podívala, ale nic nenařkala. Obě mlčely. Pak se rezavá znovu zeptala: Ale něco přece musel říct.

Blondýna však neodpověděla a tiše naříkala dál.

Henry do mě šťouchl. Položil mi ruku na břicho a řekl, že se mnou chce teď spát. Odtáhla jsem mu ruku a řekla, že musím vyjet. Chtěla jsem být u moře před poledním ve dnem. Zaplatila jsem a zvedli jsme se.

U východu jsem se otočila za těmi dvěma ženami. Až teď jsem zahlédla, že blondýna má ve vlasech velkého motýla z červeného štrasu. Pohoupával se na prameni vlasů vedle pravého oka. Třpytivé zaslíbení v tom jejím pro mě bezejmenném neštěstí; Butterfly, úsměvný i směšný plamen radosti na umaštěném obličejí.

Ve voze jsme se políbili. Když jsem vyjížděla, díval se za mnou, ruce v kapsách vesty.

Jako každý rok jsem dovolenou trávil v jedné vesnici u průlivu. Moji bytní jsou sedláci. Ve vesnici jsem platila za sestřenicí bytné, protože obyvatelé nesmějí brát hosty na

51

letní byt. Měla jsem pokojík v prvním poschodí, mansardu s postelí a skříní. Že v pokoji nebyla ani židle, ani stůl, mi nevadilo. O dovolené chodím brzo spát.

S Gertrudou a Jochenem, mými bytnými, jsem často večer vysedávala. Rádi hovoří o svých dětech. Mají dvě dcery. Mladší pracuje jako kuchařka v okresním městě a starší je od loňského podzimu vdaná. Žije v sousední vesnici. Svatba stála dvanáct tisíc marek, hosty vezly do kostela dva autobusy. Gertruda a Jochen o svatbě hodně vyprávějí.

Většinou už ležím v posteli, když se oba vracejí domů. Vedle práce v družstvu mají ještě soukromé hospodářství, chovají dobytek, krávy, prasata a slepice. Proto musí denně vstávat v pět hodin a mají co dělat až do osmi do večera. Asi tolik pracují kvůli penězům, ale přesně to nevím. Možná si jiný život vůbec nedovedou představit. Jednou jsem se jich na to zeptala, ale buď mou otázku nechápali anebo o tom se mnou nechtěli mluvit. Je to konečně jejich věc a nemusí mi nic říkat. Také mě to nezajímá. Patrně jsem se jich tehdy ptala proto, že mi to jaksi připadá absurdní. Ale vždyť oni jsou se svým životem spokojeni a kolikrát jim to závidím, tu spokojenost. Takové jakési hezké bláznovství to je, tolik se dřít a pak za dceřinu svatbu vydat tolik peněz. V každém případě je to baví a nechtějí nic jiného.

Dřív jsem jim příležitostně pomáhala v chlévě. Házela jsem z pudy otepi slámy nebo krájela chleba pro slepice. Také jsem už s Gertrudou slepicím přistříhovala křídla. Ale oni to nijak nemají rádi, když jim pomáhám. Jochen řekl, že práci docela dobře zvládnou sami, já ať odpočívám. Tak si jen večer v kuchyni udělám jídlo a pak jdu do svého pokoje. Trochu si čtu, brzo ale usnu. U moře jsem rychle unavená.

Přes den ležím na pláži. Protože je ve vesnici jen málo letních hostů, příbuzní nebo předstíraní příbuzní jako já, je u průlivu klid. Většinou tam ležím docela sama. Pravidelně se vynoří pár výrostků z vesnice se svými motorkami a koly. Zůstanou stát na určitou vzdálenost ode mne a pozorují mě. Za nějakou dobu odjedou, brzy se ale vrátí.

V prvních dnech jsem se opalovala bez plavek. Patrně doufali, že mě ještě jednou uvidí nahou. Školní prázdniny jsou tak dlouhé a oni nemají jinak co na práci. Já jsem byla jejich jediný zážitek. Byla bych se ráda dál slunila nahá, ale ve vesnici by z toho byly mrzutosti a těch jsem chtěla své bytné ušetřit.

Henrymu jsem napsala dvě pohlednice. Bezvýznamná sdělení o zaměnitelných pocitech. Hloupý text, mně samotné byl nepříjemný. Cítila jsem neschopnost sdělit něco doopravdy. Už samy pohlednice mě ochromují. Přidělené místo pro soukromá sdělení, přinucování k analfabetickým větám o třech slovech. K tomu retušovaná fotografie, která se neodbytně vtírá do vztahu k odesílateli i textu. Pokud možno navíc ještě předtištěný pozdrav, emfatický řádek nařizující srdečnost. Byla bych přirozeně mohla psát dopisy, jenže jsem mu neměla co oznámit.

Že po něm toužím. Touha. Příliš neurčité, děravé slovo pro příležitostné, prosté přání. Touha jako vlákno, které zemi mezi námi potahuje pavučinou, na níž klíčí city. Na kterou samota věší, lepí, trním přibíjí své oběti.

O druhém víkendu jsem jela do sousední vsi. Pozval mě jeden zubní lékař, který tam má chatu a pracuje v Berlíně v nemocnici Charité. Seznámila jsem se s ním před léty tedy, s ním a jeho nynější ženou. V Berlíně si příležitostně telefonujeme a domlouváme i schůzku, ale vidíme se jen o dovolené.

Fred stál ve dveřích, když jsem vysedala z vozu. Políbili jsme se a šli dovnitř. Dali jsme si aperitiv a vzájemně se ujišťovali, jak dobře vypadáme. Mluvil nahlas a působil spokojeně. Když mi chtěl dolít, odmítla jsem.

Bez přestání mi něco vykládal. Možná měl radost, že jsem přijela, možná to bylo jen z neklidu. Pil hodně a hovořil o svém domě, o opravách na střeše: Zaplatil jsem za dvacet svazků rákosu. Přivezli jich dvanáct. Říkali, že byla špatná zima. Abys věděla, řežou rákos, jen když moře zamrzne. Jednou jsem s nimi byl. Srpem, vždycky těsně nad ledem. Když moře nezamrzne, nic nenařežou.

Ležel na pohovce, nohy měl na mé židli a neustále si mašuroval prsty: Navíc to už nikdo nedělá. Jen pár dědků. A jde to na dračku. Střecha z rákosu, to nemá konkurenci.

Štouchl do mě špičkou boty: Pořád ještě sólo?

Zmátlo mě to. Jeho otázka přišla nečekaně a tak jsem řekla: Ano. Rychle jsem dodala: Tak nějak přibližně.

Mečivě se zasmál a spokojeně prohlásil: Chápu. Vrhł na mě oplzlý pohled, pohled plný slizkého porozumění.

Tak nějak přibližně, opakoval sám pro sebe. Pak dopil svou sklenici a mluvil dál o domě.

O něco později vešla do pokoje Maria, šla k baru a nalila si skleničku. Mlčeli jsme a dívali se na ni. Fred ji nervózně pozoroval a pak řekl: Přijela Claudia.

Maria se ke mně otočila, kývla a zamumlala pozdrav. Se sklenkou v ruce vyšla z pokoje. Fred zavřel oči a znaveně řekl: Je to husa hloupá, v každém případě tak nějak přibližně.

Zasmála jsem se, ale nevěděla jsem proč.

Maria je jeho třetí žena. Jako i předešlé manželky byla nejdřív u něj sestrou v ordinaci a teď se domnívala, že ji podvádí s novou sestrou. Tak to aspoň tvrdil Fred.

Obědvali jsme v kuchyni, velké místnosti s obrovským oknem a selským nábytkem, či co se dnes za něj vydává. Nikdo ze sedláků tady na vesnici takový nábytek nemá. Vypadá strojeně a sedí se na něm nepohodlně.

Měli jsme rybí filé a pommes frites, obojí z mrazáku. Maria nejedla nic. Seděla u stolu, kouřila cigarety, jednu za druhou, a dívala se, jak jíme.

Vyprávěj něco, vyzvala mě, řekni nějaký vtíp nebo něco jiného.

Ano, vyprávěj jí vtíp, prohlásil Fred vlídně, a pak jí ho vylož.

Maria hleděla s prázdňým výrazem na svou cigaretu. Zdálo se, že neposlouchá. Byla bledá a působila unaveně. Byla možná pod prášky. Když si všimla, jak se na ni upřeně dívám, pročísla si rukou svoje narudlé vlasy a usmála se. Všimla jsem si jejích nehtů, polámaná, roztrěpená červeň

na šedivé, okousané rohovině. Vzpomněla jsem si na školní léta: Bylo mi šestnáct nebo sedmnáct a v té době jsem na lidský charakter usuzovala podle ušních lalůček a nehtů. Dábelská mánie, její pomocí jsem své přítelkyně vyznamenávala nebo doháněla k slzám. Hra, které jsem sama propadla, bezmocná vůči jejím závěrům vymykajícím se vši logice i každé zkušenosti. A s jistotou a arogancí svého tehdejšího věku jsem tak rozhodovala, neodvolatelně určovala, pořádala svůj malý svět. Hloupá, zlá hra; co všechno člověk napáchal.

Mariinu špinavé, dětské nehty. Měla jsem chuť shrnout jí vlasy dozadu, abych viděla její lalůčky.

Fred si všiml, že si ji prohlížím. Přešel k ní, zatlačil jedním prstem na její pravou lícní kost a stáhl jí spodní víčko. Usmál se na mě: Podívej, dobře vyvinutá narcistní hypochondrie. Řekl bych přímo klasická.

Prase, řekla Maria klidně. Zůstala bez hnutí sedět, neoddehnala ho.

Fred se nedal přerušit: K tomu náchylnost k hysterii jako výsledek potlačených pudů a nezpracovaných vnějších podráždění. Abys totiž věděla, ona trpí. Je nepochopená, utlačovaná, kastrovaná. Někde si přečtla, že moderní, sebevědomá žena musí být nešťastná, a ona chce být také moderní, sebevědomá žena. Takže má deprese. Bože můj, jak ona je depresivní. A vinu na celé té bídě nesu já, muž, obluda, patriarcha. Který jí neustále vnucuje svou vůli a svůj penis. Systémová neuroza: Rozbíjte všechno, co rozbíjí vás, atakďále. Pod polštářem má velký kuchyňský nůž, aby mi odřízla vejce, pokud by se mé maskulinní perverznosti zachtělo ji ošoustat. Jako její manžel a lékař mohu diagnostikovat dva následky: za prvé, její kuchařské umění, se kterým to nikdy nevypadalo valně, tryskem upadá. Za druhé úměrně s tím vzrůstá idiocie. Stává se z ní blázen. Jako lékař jí dávám nejvýš dva roky, jako manžel jsem méně optimistický.

Fred jí popleskal po tváři. Maria civěla na svou cigaretu. Nereagovala na něj. Řekla jsem, že bych si ráda lehla, a vstala jsem.

Fred mi zastoupil cestu: Vyprávěl jsem ti už, že ona dá každému chlapovi? Jednou jsem ji načapal. Půjdu domů a heleme se —

Odstřčila jsem ho a šla nahoru do svého pokoje. Pokoušela jsem se usnout. Myslela jsem na Mariin průsvitný, bledý obličej. Ptala jsem se sama sebe, proč jsem sem jela. Jejich hádky jsem znala už z předešlých návštěv. Proč mám každý rok poslouchat ty jeho tirády a prožívat její zoufalství, všechno, co je tak bezvýhodně spojuje.

Když jsem se probudila, stál u mé postele Fred. Říkal, že přijel Henry. Nejdřív jsem mu nerozuměla. Byla jsem příliš rozespalá a překvapená. Kromě toho Fred řekl, že je dole ten můj „taknějakpřibližně“, a já jsem potřebovala čas, než jsem pochopila, že má na mysli Henryho. Požádala jsem ho, ať mu vzkáže, že hned přijdu, ale on zůstal stát u postele. Řekla jsem, že se chci obléknout a ať odejde z pokoje. Připitoměle se zasmál, vzal moje prádlo a podával mi je. Chvilku jsme se na sebe beze slova dívali. Věděla jsem, jaká hra má následovat. Abych se ho doprošovala, ať odejde z pokoje. On se bude zdráhat. A já abych začala nadávat, abych se rozkřičela a řvala na něho, dokud by do pokoje nepřišli Maria či Henry. Pak si on zahraje na toho, který má převahu a vyplašil zajička. Bude to prezentovat jako žert k obnažení mého narušeného sexuálního života. Bude Henryho halasně litovat a mluvit o tom celý večer, přestože už nikdo nebude mít nejmenší chuť si o tom vposlechnout ani jediné slůvko. Měla to být jedna z jeho společenských her. Myslím, že se jim říká aplikovaná psychoanalýza. Člověk zbavený všech zábran a slupek toho, čemu říkáme kultura, je prostě, jak on říká, nanejvýš jednoduše fungující genitální aparát, který, konečně oproštěn, způsobuje všem jiným lidským potřebám orgiastickou porážku, aby se prosadil jako neodvratný, nade všechno mocný pud. Občas to označuje prostěji: cesta do nitra člověka, návštěva u divoké šelmy, u prasete. Hra má mnoho variací. Jeho temné nápady a jimi vyprovokované slzy nebo silná slova, všechna ta drobná pokořování mu mají pomáhat zahánět dlouhou chvíli.

No dobrá, řekla jsem, odhodila příkrývku a vstala. Oblékala jsem se a snažila se přitom nijak nadměrně nepospíchat nebo projevovat nervozitu. Jeho poznámky o mých prsou a bocích jsem přeslechla. Nepřipadlo mi to zatěžko, v uších mi hučela krev.

Henry seděl v kuchyni. Přijel ke Gertrudě a Jochenovi krátce po mém odjezdu. Popsali mu, kde mě může najít. Nic mi předem neřekl. Chtěl mě překvapit.

Vypili jsme si kávu společně s Marií a pak jsme šli na pláž. Bylo chladno a větrno. Jediná obchodní ulice ve vesnici byla plná lidí. Před námi rekreanti, zahalení do lesklých, nepromokavých oděvů. Také po druhé straně ulice chodili letní hosté ve stejných žlutých pláštěnkách. Uniforma, jako ústavní oděv chovanců.

Henry se ptal na Freda a Marii, jestli to jsou moji přátelé. Vyprávěla jsem, že je znám už několik let a že je vídám zřídka. Jestli to jsou přátelé, to že mu říci nedokážu.

Šli jsme těsně podél vody. Vlny naplavovaly široké, šedobílé pásy pěny na souš. Vítr byl mohutný, cítila jsem se v něm příjemně. Na pláži jsme zahlédli jen málo lidí, pár chodců. Plážové koše stály těsně vedle sebe, opuštěné a zamčené.

Hovořili jsme o přátelích a já jsem řekla, že přesně nevím, mám-li přátele. Jako malá holka jsem měla přítelkyni, tenkrát v tom malém městě, kde jsem vyrůstala. Nosila jsem copy a přísahala jinému děvčeti, že budeme přítelkyně navěky, a tenkrát jsme také jimi byly. Ale to už je dávno, řekla jsem, a také to všechno určitě bylo dětinství a nezkušenost. Dnes bych ani nedokázala říci, co to je, přítel. Nejspíš už nejsem ochotná ani schopná se nějakému člověku svěřit, což přece je předpoklad pro tu zvláštní věc, jakou je přátelství. Pravděpodobně žádné přátele nepotřebuji. Mám známé, dobré známé, občas je vídám a mám pak radost. Vlastně jsou ale zaměnitelní, tudíž pro mě ne nutně nezbytní. Jsem ráda s lidmi, mnoho lidí mě zajímá a je mi příjemné s nimi hovořit. Ale to je také všechno. Občas mívám neurčitou potřebu někoho, jako je přítel, jedné drobné, bledé

spolužačky, ale jen zřídka kdy a je to spíš jako slzy, co proti své vůli propláču v kině při nějakém dojáku. Opravdu smutná přítom nejsem. Ano, tak to je, řekla jsem.

Henry mi naslouchal a nepřerušoval mě. Šli jsme právě mlčky po pláži, která vypadala špinavě a zpustle. Nebylo už vidět ani chodce, ani plážové koše. Tváře mi hořely od větru a zrníček písku. Boty jsme si předtím zuli. Bylo chladno, ale šlo se tak líp.

Henry se mě zeptal, jaké to tenkrát bylo. Zeptala jsem se, jak to myslí, a on řekl: Tenkrát, v tom malém městě. Řekla jsem, že mám jen neurčité vzpomínky a že si nejsem jistá, do jaké míry je léta třeba nějak nezkomolila.

Myslím, řekla jsem, že jsem tenkrát byla jiná.

Bezesporu jsem v něco doufala a měla něco jako záměry a přesné představy o životě. Ale strach, ten jsem už tenkrát měla také. Jenomže je možné, že jsem nikdy jiná nebyla a že to tenkrát byl jen začátek všeho.

Henry neříkal nic. Stále jsme šli po pláži. Sbírali jsme mušle a Henry se zeptal, jestli si s ním nechci zaplavat. Odmltla jsem, bylo na mě moc chladno. Henry se rychle svlékl a pádil proti vlnám do vody. Skočil po hlavě a ponořil se. Plaval spěšnými pohyby a nepravidelně. Něco na mě křičel, ale nerozuměla jsem mu. Když vyšel z vody, třásl se. Třela jsem ho silně svým pulovrem a smáli jsme se tomu, jak se mu pohlaví zimou scvrklo. Pak jsme utíkali zpátky a bez dechu a usípaní jsme doběhli k Marii.

Večer se objevili Fredovi přátelé, kteří byli na dovolené poblíž. Nálada byla uvolněná, vyprávěly se vtipy a pilo se hodně vína a tvrdého alkoholu. Maria zůstávala celý večer jednoslabičná, nikomu to nebylo nápadné. Henry a já jsme si chtěli brzy jít lehnout. Ta dlouhá vycházka po pláži nás unavila. Když jsme chtěli odejít do pokoje, Fred nás zdržel. Řekl, že pořádá společnost kvůli nám: Domlouvá nám. Nakonec jsme zůstali.

Jeden malíř, který přišel s neobyčejně krásnou dívkou, hovořil o umění.

Už jsme jen voyeuři, řekl, a jenom když jsme voyeuři,

tak jsme umělci. Veškeré ostatní umění je mrtvé, je s ním konec, měšťácká sračka. Jediný objekt umění, který stojí za to, je asociál, člověk na okraji. Po staletí šlo o názory a problémy maloměšťáků. Prolhaná hudba k tabuli, aby paraziti mohli trávit bolístky svých dušiček. Jenže umění je anarchie. Je bičem společnosti. Jedině platná estetika je hrůza, mírou všeho umění je pronikavý řev. Musí se z nás stát asociálové, abychom poznali, co jsme, odkud přicházíme, kam jdeme. Špína, to je moje poselství pro vás.

Krásná dívka ho hladila po hlavě, a když na ni pohlédl, usmála se na něj. Nikdo mu neodporoval a to mu nebylo po chuti. Začal pokřikovat a nadával Fredovi, který se ho snažil uchlácholit. Nějak se pak dohodli a připjeli si na bratrství.

Sedla jsem si ke krbu a pozorovala plameny. Tvář se mi rozpálila, bylo to příjemné. Přisedl si ke mně jeden z Fredových přátel. Nabídl mi cigaretu a hovořil o odumírajících mořích, tepelné smrti země a následcích nedostatku energie pro Latinskou Ameriku. Jak řekl, byl profesorem pluromediální estetiky a komunikace a žil v Bochumu. Byla jsem udivená. Pod jeho povoláním jsem si sotva co dokázala představit a měla jsem tušení, že je obchodní zástupce nebo učitel na základní škole. Ptal se mě na mou práci a mluvil pak o akupunktúře. Bylo mu asi pětatřicet, měl hezké pravidelné zuby a jakousi příjemnou sebejistotu. Mátl mě jeho s přesvědčením předváděný úsměv, neustále mě jím zaplavoval, jako by mě chtěl přemluvit k nějaké výhodné koupi.

Když za mnou přišel Henry, západní Němec se velmi obřadně představil. Dal nám svou navštívenku a řekl, jak jsme mu sympatičtí. Museli jsme mu říkat Horste a ujišťoval nás, že se mu tady všechno líbí. Řekl, že politicky je jeho místo na levém středu a že kapitalismu si vůbec necení. Na druhé straně že ale nemůže přehlédnout mnohé chyby, které se dělají u nás. Pak chtěl po Henrym vědět, co soudí o německé otázce. Henry řekl, že celý den prochodil po pláži a že má po celém těle písek. Že si dnes bezpodmíneč-

ně musí umýt hlavu. Horst se tomu srdečně zasmál a řekl, že Henry je báječný a že ho úplně chápe. Pak chtěl vědět, jaké má Henry povolání. Vstala jsem a šla jsem do kuchyně.

Maria tam chystala zmrzlinové poháry a kávu. Chtěla jsem jí nějak pomoci a ona mě požádala, abych umyla sklenice. Ptala jsem se jí na hosty, ale neznala je. Fred prý neustále někoho zve, má dlouhou chvíli. Později že se snad ještě jednou s nimi vidí na pláži a to je všecko. Jen malíř k nim často chodí. Maria řekla, jak je to nepraktický člověk, pořád ho stíhají všemožné nehody. Neustále mu padají věci z rukou a rozbíjejí se. Rozvyprávěla se o něm a hodně jsme se nasmály. Dobře jsme si rozuměly.

Do kuchyně nahlédl Fred. Chtěl vědět, o čem mluvíme. Maria řekla, ať odnese kávu a zmrzlinu do pokoje. Posadila se, kouřila a dívala se na mě, jak utírám sklenice.

Všimla sis toho? zeptala se. Hlas měla napjatý a přeska-koval jí.

Čeho? optala jsem se. Čeho jsem si měla všimnout?

Mého obličej, řekla, podívej se na mě, podívej se mi na obličej.

Usmála jsem se na ni: Dobrá, dívám se na něj. Všechno je oukej, Maria.

Oči se jí zastřely. Nevěřila mi.

Všechno je oukej, opakovala jsem, vypadáš dobře.

Pomalou a energicky vrtěla hlavou a nespouštěla ze mě oči.

Ne, řekla. Musíš to přece vidět, vždyť i já to vidím.

Co mám vidět, Maria?

Nevím, odpověděla a mlčela. Nevěřila mi. Čekala jsem. Zdálo se mi, že to bude to nejlepší. Z obývacího pokoje jsem slyšela taneční hudbu. Maria měla hlavu docela sklopenou a zprudka kouřila.

No jen to, začala potichu, já si myslím, že hubnu. Vystupují mi kosti. Nevypadá to jako umrlčí hlava?

Znovu mi nastavila obličej k ověření. Smutně se usmívala a její mírnost dosvědčovala, že je víc než smutná. Byla zoufalá.

Ty si něco namlouváš, Maria, všechno je v pořádku. A zas už jsem v hlase měla ten tón, který u sebe nenávidím. Mluví paní doktorka, uklidňující, vševědoucí hlas. Hlas jako ve školce. Jistý druh nemoci z povolání, člověk ten hlas získá stykem s pacienty. Celá klinika tak mluví, i ta nejmladší sestra. Přívětivě, útěšně, však zas bude dobře. Mas-ka naší bezmocnosti.

Víš, řekla Maria, každý den si vyčešu chomáč vlasů.

To je normální, řekla jsem.

Zavrtěla hlavou: Tolik vlasů, to není normální, nemusíš mi lhát.

Nic si nenamlouvej. Sama ze sebe děláš blázna. Je to na-prosto normální. Každý člověk denně ztratí chomáč vlasů. A tvůj obličej je v pořádku. Vždycky jsi byla bledá. A taky ti to sluší, to přece víš.

Fred to říká taky.

Co Fred říká taky?

Že jsem blázen.

Dostala jsem zlost. Seděla přede mnou, měla oči zavřené a zjevně se trápila. Ale proč musí říkat něco takového mně. Proč jsou tyhle citlivé dušičky tak nadměrně necitlivé, jakmile se to netýká jich samých.

Poslouchej, ty přesně víš, že jsem to tak nemyslela. Proč mě k čertu podezíráš . . .

Neposlouchala mě. Nepřítomně vdechovala kouř z cigarety a psala prstem po voskovaném ubrusu.

Proč od Freda neodejdeš? zeptala jsem se. Možná, že to je ten tvůj problém.

Po tom ti nic není, řekla a dál po ubrusu malovala neviditelné kličky. Utírala jsem nádobí a dávala sklenice na místo.

Znenadání Maria řekla: To vězí hlouběji, mnohem hlouběji. Kdysi už dávno.

Pocítila jsem potřebu se jí dotknout a pohladila jsem ji po tváři. Zlehka mi políbila ruku a opřela se mi o paži. A pak jsme strčily hlavy dohromady a chichotaly jsme se jako dvě malé holky.

Maria řekla, že je unavená a že si chce jít lehnout. Henry pořád ještě seděl s Horstem u krbu. Stoupla jsem si za Henryho a zašeptala mu do ucha, jestli bychom neměli zmizet. Henry ulehčeně přikývl. Profesor z Bochumu hovořil o „ekomonstrech“ a jejich imanentní kritice. Zeptala jsem se Henryho, co to je, ale také to nevěděl. Prý jen poslouchal, ale ničemu nerozuměl. Horsta se to zřejmě dotklo. Pokoušel se nám to vysvětlit, ale brzy toho nechal, protože jsme nejevili zájem. Bez jakéhokoli přechodu pak mluvil o úpadku jazyka a amerikanismech. Patrně dokázal mluvit o čemkoli. Působil na mě jako postavička z comics, která neustále vypouští malé kulaté bublinky s výroky a nechává je někam odplachtit.

Henry řekl, že Horst mluví proto, aby ani na chvíli nemusel být sám.

Host ze západního Německa se nervózně zasmál. Pak prohlásil, že je tu všechno jako v devatenáctém století, báječně nedotčené jako zapomenutá vesnice. Kraj, jako by si ho vymyslel Adalbert Stifter. Řekla jsem, že jsem od Stiftera ještě nikdy nic nečetla.

Nemusíš ho číst, prohlásil Horst, vždyť ho žiješ.

Rozloučili jsme se. Horst znovu řekl, jak dobře nás chápe a že by bylo hezké, kdybychom se ještě někdy setkali. Oba jsme řekli, že bychom také byli rádi, a šli jsme. Pořád ještě zářil tím svým přesvědčivým úsměvem. Myslím, že byl velice sám.

V předsíni stálo několik hostů a střílelo ze vzduchovky na zapálené svíčky na stoličce před dveřmi od záchodu. Několik olověných kulek vřezlo v lakovaném dřevě dveří a ve skleněném rýhovaném okénku byly od střel pukliny v podobě pavučinek.

Na záchodě bědoval nějaký ženský hlas, ať ji pustí ven, což ostatním bylo náramně k smíchu.

Fred a malíř seděli na pohovce, ta krásná dívka mezi nimi. Fred si jí opřel tvář o krk a hladil jí prsa, malíř poplakával a žalobně opakoval, že zradil umění, že zradil sám sebe. Přitom teatrálně spíнал ruce.

Když jsme procházeli kolem nich, dívka na nás zakývala. Ještě před svým pokojem jsme slyšeli, jak se malíř obžalovává, že je zrádce.

Když jsme se probudili, bylo skoro poledne. V domě bylo ticho. Slunce stálo vysoko na nebi jasném jako sklo a modrém jako led. Vítr se utišil. Oknem bylo slyšet dětské hlasy. Henry navrhl, abychom se šli vykoupat. Natáhla jsem si noční košili a šla dolů pro koupací pláště.

Maria už byla vzhůru a četla si. Krásná dívka ze včerejška dělala něco v kuchyni. Přespala tam na pohovce. Maria mi dala koupací pláště a ukázala mi zkratku k moři.

Na pláži bylo plno. Šli jsme dlouho, než jsme našli klidnější místo. Voda byla studená a zpočátku jsme plavali rychle a bez dechu. Chlad pátil na kůži. Henry se chtěl brzo vrátit, ale já jsem chtěla, ať plave ještě kousek se mnou. Připlaval ke mně a obtočil kolem mě nohy. Líbali jsme se a přitom polykali vodu. Ponořila jsem hlavu a odplavala jsem. Musel se namáhat, aby mi stačil. Na pláži jsme se vzájemně třeli a poskakovali na jedné noze, abychom dostali vodu z uší. Zabalili jsme se do koupacích plášťů a utíkali domů.

Maria nebo ta dívka nám uvařila kávu a vajíčka a my jsme se ještě v koupacích pláštích hned posadili ke stolu a nasnídali. Dívka vyprávěla, že tráví u moře celé léto. Ubytování nemá, ale doposud se vždycky něco našlo. Ptala se mě, jestli by nemohla několik nocí přespát u mě. Řekla jsem jí, že mám jen maličký pokojíček. Bylo mi toho líto, ale dívka se smála a řekla, ať si nedělám starosti.

Řekla jsem Henrymu, jak je ta dívka neobyčejně hezká, jestli mu to také tak připadá. Přikývl a řekl jen ano a přitom se začervenal. Dívka se znovu zasmála a Henry se zakabonil. Řekl, že i já jsem hezká a stejně tak Maria, i ona že je velmi hezká žena. Maria se na mě podívala. Věděla jsem, co si teď myslí, a přestože jsem Henrymu o rozhovoru s ní nevyprávěla, její podezírání se mě dotklo. Chvilku jsem uvažovala, nemám-li to nedorozumění vysvětlit. Ale co se tady dalo dělat. Nechala jsem toho.

Bez souvislosti mě napadly verše z jedné žakovské básničky. Četla jsem ji před lety nebo slyšela v rádiu a nevěděla jsem, proč mi zrovna teď procházejí hlavou: Žádá-li po nás chvíle takzvanou lidskou velikost, dokážeme jen intenzivně a téměř počestně pouze míchat v šálku s kávou.

Či tak nějak. Myslela jsem, že jsem to zapoměla, ale kdesi ve mně se zlomky té básně uchovaly. Ani jsem nedokázala říci, jestli to pro mě něco znamená. Velikost se po mně nepožaduje, to jsou jen sny, milý školáku básníku, školácké sny. Naděje a omyly hubené holky s copy. Co zůstává, je několik zvyklostí, neurčitě tužby, mírná, vytrvalá bolest hlavy a tu a tam nějaké nedorozumění, které se nedá vysvětlit. Také důvod, proč míchat v šálku s kávou, téměř počestně.

Do vzniklé odmlky řekla ta krásná plavovlasá dívka: Teď tudy prošel anděl. Zasmála se.

Záhy jsme se rozloučili. Políbila jsem Marii na tvář, přijala to lhostejně, nezúčastněně. Požádala jsem ji, ať pozdravuje Freda, který ještě nevstal. Přikývla, ale nebyla jsem si jistá, jestli mě poslouchala. Seděla jsem už v autě, když ta krásná dívka, jmenovala se Hella, na mě zavolala z okna, ať počkám. Vyběhla z domu a dala mi velké světlezelené jablko. Celá udýchaná řekla: Chtěla jsem ti něco dát. Nic jiného nemám.

Její ruka ležela na staženém okénku. Její obličej jsem viděla jen proti slunci, působil neskutečně, jako prosvícený. Na okamžik jsem svou ruku položila na její.

Díky a všechno nejlepší, řekla jsem.

Už se zase smála. Rychle jsem si nasadila brýle proti slunci.

Henry jel ve svém autě za mnou. V naší vesnici jsem zastavila, pak jsem ale zajela až k vodě. Lehli jsme si na travnatou pláž. Odpoledne jsme otevřeli konzervy, které Henry přivezl, a jedli studenou polévku a masové knedlíčky, ze kterých jsme předtím seškrábali ztuhlý tuk.

Cigarety nám brzo došly, ale nikomu se nechtělo zajet do vesnice. Byli jsme unavení a na teplé, tvrdé tráve jsme

usnuli. V jednu chvíli nás probudily děti ze vsi. Později odpoledne se dalo do deště a sedli jsme si do Henryho vozu. Svět se stápl za kapkami deště, které se rozstříkávaly na oknech. Seděli jsme v autě, uvězněni vodami proudícími po skle. Dva přeživší na mořském dně. Hudbu z autorádia bylo sotva slyšet. Poslední zvuky vzdálené a už možná zatopené civilizace.

Později déšť ustal. Slunce zůstalo za mraky. Ochladilo se. K večeru se zvedl vítr a voda v průlivu zčernala. Vlhká lesní půda se nám lepila na boty a listy na nás spouštěly další sprchu.

Naléhala jsem na Henryho, ať se vrátí do Berlína. Když jsme se loučili, žádala jsem ho, aby nechodil bez ohlášení, ani sem, ani v Berlíně. Kývl a zeptal se, jestli to bylo tak zlé.

Ne, řekla jsem, bylo to hezké, žes přijel. Ale nechci se nechávat překvapovat. Nechci, aby mě někdo přepadal, ani ty ne.

Políbili jsme se a on se rozjel. Dívala jsem se za ním, dokud nezmizela zadní světla jeho vozu. Pak jsem nasedla do svého auta a jela do vsi.

Gertruda a Jochen se vyptávali, jestli jsme se Henry a já sešli. Řekla jsem ano a udělala si večeri. Pak jsem si sedla k nim před televizor. Jochen mi nabídl pivo a já jsem si zapálila cigaretu, první za mnoho hodin. Cítila jsem jakousi zbitost i velkou úlevu.

7

Po dovolené jsem měla na klinice mrzutosti. Dokonce jsem napsala výpověď, ale po rozhovoru se šéfem jsem ji stáhla.

Kolega, který mě zastupoval o dovolené, mi zneklidnil pacienty. Několika poradil změnu lékaře, u jiných zpochybňoval mou schopnost diagnostikovat. Terapie, které jsem nařídila, rušil nebo měnil. Samozřejmě dělal všechno velmi jemně a jen náznakově, ale u některých pacientů